APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE
Editată de Sindicatul din Învăţământ şi Cercetare Neamţ

SERIE NOUĂ, ANUL XXVIII, NR. 299 noiembrie 2026
http://apostolul.slineamt.ro

Academia Română şi Academia de Ştiinţe a Moldovei

APEL COMUN

De Ziua Mondială a Ştiinţei pentru Pace şi Dezvoltare, Academia Română şi Academia de Ştiinţe a Moldovei pledează pentru investiţii durabile în cercetare, susţinerea tinerilor cercetători şi consolidarea cooperării ştiinţifice de pe ambele maluri ale Prutului.

Ştiinţa nu cunoaşte graniţe, iar progresul unei societăţi depinde tot mai mult de capacitatea acesteia de a produce, valorifica şi transmite cunoaştere. Pornind de la această convingere, Academia Română şi Academia de Ştiinţe a Moldovei au transmis un mesaj comun cu prilejul Zilei Mondiale a Ştiinţei pentru Pace şi Dezvoltare, marcată anual la 10 noiembrie şi instituită de UNESCO în urmă cu 25 de ani.

Într-o lume aflată într-o continuă transformare tehnologică, marcată de competiţie economică şi provocări globale tot mai complexe, cele două instituţii academice subliniază că investiţiile în educaţie, cercetare şi inovare trebuie să devină o prioritate strategică atât pentru

RED. CHIŞINĂU

(*continuare în pag. 2*)

Brâncuşi – 150 de ani de la naştere

● Conferinţa Internaţională „Filosofia Formei”, Târgu Jiu, 21-26 oct. 2026

„Nici nu vă puteţi, încă da seama, de ceea ce vă las Eu”

În anul în care cultura română şi cea universală celebrează 150 de ani de la naşterea lui Constantin Brâncuşi, opera sculptorului gorjean se dovedeşte încă deschisă unor interpretări multiple. Nu întâmplător, oraşul Târgu Jiu a devenit, pentru câteva zile, capitala internaţională a reflecţiei asupra formei, artei şi sensului, prin organizarea **Conferinţei Internaţionale „Filosofia Formei”, în perioada 21-26 octombrie 2026**. Evenimentul a reunit specialişti din România, Franţa, Italia, Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Japonia şi Coreea de Sud, confirmând că Brâncuşi nu aparţine doar patrimoniului românesc, ci patrimoniului spiritual al întregii umanităţi.

Aniversarea celor 150 de ani de la naşterea sculptorului a conferit manifestării o semnificaţie profundă. Nu a fost vorba despre o simplă evocare festivă, ci despre un demers

Prof. dr. Mihaela-Cătălina TĂRCĂOANU

(*continuare în pag. 15*)

Zilele Bibliotecii „G.T. Kirileanu” Neamţ – trei zile de sărbătoare culturală

Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ a organizat Zilele Bibliotecii, în perioada 11-13 noiembrie 2026, printr-o serie de manifestări culturale şi întâlniri cu invitaţi speciali, pentru a omagia personalitatea cărturarului căruia instituţia îi poartă numele, Gheorghe Teodorescu Kirileanu, de la a cărui moarte s-au împlinit 66 de ani, vineri, 13 noiembrie.

„Am moştenit de la Gheorghe Teodorescu Kirileanu, nu doar o bibliotecă, ci şi un ideal: acela al culturii în slujba oamenilor. Avem responsabilitatea de a păstra acest ideal viu, de a-l adapta vremurilor noastre şi de

RED.

(*continuare în pag. 6*)

Catedra sub asediu: Unde se termină drepturile părinţilor şi unde începe legea? (I)

● Interviu cu Margareta Sârbu, Preşedintele Centrului Sindical Ramural Teritorial DEŞ

Le cerem profesorilor să-i pregătească pe copii pentru viaţă, dar ei cum se descurcă cu a lor? După lecţii, urmează lucrările de corectat, rapoartele, mesajele părinţilor. Propriul copil mai aşteaptă. Iar când profesorul se aşază să facă socotelile casei, vede că salariul nu-i ajunge pentru toate cheltuielile. A doua zi trebuie să intre în clasă cu răbdare şi energie. Să le vorbească elevilor despre educaţie financiară, când el se întreabă ce factură poate amâna. Să le explice că munca şi studiile deschid oportunităţi, când lui, după ani de studii şi de muncă, îi este greu să-şi întreţină propria familie. Despre aceste contradicţii şi despre cum reuşeşte un angajat din educaţie să supravieţuiască în asemenea condiţii, am întrebat-o pe Margareta Sârbu, Preşedintele Centrului Sindical Ramural Teritorial DEŞ.

Margareta Sârbu

Realitatea din cancelarii: De la salarii mici la lipsa de respect

– Doamnă Sârbu, cu ce probleme ajung cel mai des profesorii la dumneavoastră?

– Problemele sunt diverse, de la cele ce ţin de remunerare, de repartizare a sarcinilor, de relaţii în colectiv, până la problemele care ţin de presiunea profesională. Dar, dincolo de toate, cea mai mare problemă pe care o semnalează cei mai

RED. CHIŞINĂU

(*continuare în pag. 2*)

Academia Română şi Academia de Ştiinţe a Moldovei

APEL COMUN

(*urmare din pag. 1*)

România, cât şi pentru Republica Moldova. Capacitatea de a genera şi valorifica rezultatele cercetării reprezintă un factor esenţial pentru competitivitatea economică, reziliența şi prosperitatea societăţii.

În mesajul lor, cele două Academii îşi reafirmă angajamentul pentru promovarea excelenţei ştiinţifice, a libertăţii academice, a cercetării interdisciplinare şi a formării noilor generaţii de cercetători. Un accent aparte este pus pe consolidarea cooperării dintre comunităţile ştiinţifice de pe ambele maluri ale Prutului, prin valorificarea patrimoniului cultural comun şi a complementarităţii competenţelor.

Pentru ca aceste obiective să depăşească nivelul declaraţiilor de intenţie, Academia Română şi Academia de Ştiinţe a Moldovei solicită autorităţilor de la Bucureşti şi Chişinău măsuri concrete: creşterea susţinută şi predictibilă a finanţării cercetării şi inovării, armonizarea treptată a politicilor din domeniu, identificarea unor priorităţi strategice comune şi dezvoltarea programelor de cercetare desfăşurate în parteneriat.

De asemenea, este evidenţiată necesitatea creării unor laboratoare şi infrastructuri ştiinţifice utilizate în comun, a extinderii programelor de mobilitate şi formare doctorală, precum şi a oferirii unor oportunităţi reale de afirmare profesională pentru tinerii cercetători. Consolidarea relaţiilor dintre academii, universităţi, institute de cercetare şi mediul economic este o altă direcţie considerată esenţială pentru valorificarea rezultatelor ştiinţifice în beneficiul societăţii.

Mesajul comun are şi o importantă dimensiune europeană. Cooperarea academică poate contribui substanţial la integrarea europeană a Republicii Moldova şi la sporirea competitivităţii întregului spaţiu românesc.

Dincolo de semnificaţia simbolică a acestei zile, apelul celor două instituţii academice readuce în atenţie o necesitate fundamentală: ştiinţa nu poate fi tratată ca un domeniu secundar, ci trebuie să devină o investiţie constantă în viitor. Fără cercetare susţinută, fără instituţii puternice şi fără condiţii care să le permită tinerilor să facă performanţă acasă, aspiraţiile de dezvoltare şi modernizare riscă să rămână simple deziderate.

Academicianul Marius Andruh, preşedintele Academiei Române, şi academicianul Ion Tighineanu, preşedintele Academiei de Ştiinţe a Moldovei, lansează astfel un apel comun pentru politici publice coerente, investiţii durabile şi programe strategice care să transforme cooperarea ştiinţifică într-un motor real al dezvoltării.

Pentru că viitorul se construieşte nu doar prin resurse şi tehnologii, ci, mai ales, prin cunoaştere, inteligenţă şi capacitatea oamenilor de a lucra împreună. (**N. R.** Sursa: *Comunicat ASM md*)

Catedra sub asediu: Unde se termină drepturile părinţilor şi unde începe legea? (I)

(*urmare din pag. 1*)

Mulţi este atitudinea societăţii. Poate că lumea s-a săturat să audă că pe vremuri în faţa unui profesor se ridica pălăria. Astăzi, am ajuns, însă, să cerem minimum de respect.

– Sunteţi şi dvs. pedagog, aţi lucrat mulţi ani ca profesor de istorie. Cum s-a schimbat faţa şcolii de atunci?

– Şcoala este mult mai expusă şi profesorului i se cer mult mai multe lucruri. El trebuie să predea, să observe dificultăţi emoţionale, să gestioneze conflicte, să comunice cu familiile şi să se adapteze permanent. Tehnologia a adus posibilităţi extraordinare, dar a adus şi impresia că profesorul poate fi contactat şi evaluat în orice moment. Nu idealizez trecutul. Este bine că elevul are voce şi că părintele cere explicaţii. Autoritatea profesională trebuie susţinută prin competenţă şi comportament corect. Dar mă îngrijorează faptul că am mărit aşteptările fără să construim sprijinul necesar. Îi spunem cadrului didactic ce mai trebuie să facă, fără să întrebăm dacă îi mai rămâne timp, dacă dispune de resurse şi dacă are sprijinul necesar. Nu putem moderniza educaţia doar adăugând obligaţii pe umerii aceluiaşi om.

Hărţuirea informală şi capcana „liniştii” din şcoli

– Astăzi, tot mai mulţi pedagogi se plâng că sunt supuşi hărţuirii din partea părinţilor. Cum s-a ajuns până aici?

– Nu aş pune toţi părinţii într-o singură categorie. Mulţi părinţi sunt parteneri reali ai şcolii. Dar există situaţii în care nemulţumirea se transformă în ameninţare, insultă sau presiune repetată. S-a ajuns aici şi pentru că asemenea comportamente sunt tolerate, iar pedagogului i se cere informal să cedeze „ca să fie linişte”. Când intimidarea dă rezultate şi nu are consecinţe, ea se repetă. În plus, angajatul din educaţie este uneori condamnat public înainte ca faptele să fie verificate. Orice sesizare trebuie cercetată, dar calitatea de părinte nu dă dreptul de a umili un cadru didactic, aşa cum nici angajatul din educaţie nu are dreptul să umilească un copil. Răbdarea pedagogică nu înseamnă acceptarea agresivităţii. Pedagogului îi cerem autocontrol, părintelui – responsabilitate pentru propriul comportament, iar instituţiei – să intervină şi să stabilească faptele.

– Cum deosebim o reclamaţie care trebuie cercetată de o încercare de intimidare a pedagogului?

– O reclamaţie semnalează o faptă şi cere verificarea ei. Intimidarea apare când se folosesc ameninţări, insulte sau presiuni pentru a impune un rezultat: „Faceţi cum vă cer sau vă compromit”. Un părinte are dreptul să solicite explicaţii şi să sesizeze o problemă, dar nu să ameninţe un angajat din educaţie. Dacă sesizarea este însoţită de intimidare, verificăm faptele reclamate şi intervenim, separat, asupra comportamentului agresiv. Nici numărul reclamaţiilor, nici tonul ridicat nu ţin loc de dovezi. Totodată, o sesizare repetată poate indica o problemă nerezolvată, nu neapărat hărţuire. Copilul trebuie protejat, părintele ascultat, iar angajatului trebuie să i se ofere posibilitatea să răspundă. Concluzia trebuie să rezulte din verificarea faptelor, nu din teama de scandal.

Rolul sindicatului în timpul anchetelor: Prezumţia de nevinovăţie

– Un pedagog primeşte repetat reclamaţii şi este chemat să dea explicaţii. Cine îl sprijină cât timp acestea sunt verificate?

– Angajatul din educaţie trebuie sprijinit pe toată durata verificării. Conducerea are responsabilitatea să asigure o examinare corectă, iar sindicatul îl ajută să înţeleagă ce i se reproşează, să îşi prezinte poziţia şi dovezile. La sindicatul municipal suntem o echipă mică, dar în situaţiile tensionate intervenim alături de preşedintele comitetului sindical din instituţie. Oferim asistenţă juridică şi mediere, în funcţie de caz. Omul trebuie să ştie ce fapte sunt verificate, ce i se solicită şi ce urmează. Nu cerem să fie scutit de verificare, ci ca aceasta să nu devină ea însăşi un mijloc de presiune. Până la clarificarea faptelor, angajatul nu trebuie tratat ca vinovat şi nici lăsat singur să facă faţă acuzaţiilor.

Tribunalul de pe reţelele sociale şi distrugerea reputaţiei

– Cum se poate apăra un pedagog acuzat de abuz, când este deja condamnat în spaţiul public, înainte ca instituţiile competente să clarifice cazul?

– O acuzaţie de abuz trebuie tratată cu maximă seriozitate: protejăm copilul, verificăm faptele şi ascultăm persoana acuzată. De aceea am condamnat public, de fiecare dată,

Catedra sub asediu: Unde se termină drepturile părinţilor şi unde începe legea? (I)

Practica de a prezenta acuzaţiile în presă drept fapte dovedite înainte de clarificarea cazului. Presa are dreptul să investigheze, dar şi responsabilitatea să verifice informaţiile şi să solicite poziţia celui vizat. Un titlu care aduce vizualizări poate compromite reputaţia construită în zeci de ani, iar o dezminţire ulterioară nu ajunge întotdeauna la cei care au citit acuzaţia. Angajatului îi recomandăm să păstreze dovezile, să solicite sprijinul conducerii şi al sindicatului şi să beneficieze de asistenţă juridică pentru formularea răspunsului şi a demersurilor necesare. Să nu intre în dispute la fiecare comentariu şi să nu expună informaţii despre copil pentru a se justifica. Aceasta este poziţia pe care o susţinem public: copilul trebuie protejat, iar angajatul trebuie să aibă posibilitatea unei apărări corecte. Adevărul nu se stabileşte pe reţelele sociale.

– *Dacă acuzaţiile nu se confirmă, cine îl ajută să-şi repare reputaţia?*

– Din păcate, dacă acuzaţiile nu se confirmă, pedagogul rămâne adesea singur cu reputaţia afectată. Sindicatul poate face demersuri, poate interveni public şi sesiza autorităţile, dar nu poate aplica sancţiuni, impune dezminţiri sau dispune repararea prejudiciului. Acestea ţin de competenţa autorităţilor şi a instanţelor. Când instituţiile nu îşi duc atribuţiile până la capăt, cazul se închide, dar omul rămâne cu urmările. Vorbim despre calomnie, sancţionată de articolul 70 din Codul contravenţional atunci când sunt răspândite cu bună ştiinţă informaţii mincinoase care defăimează o persoană. Vorbim despre protecţia datelor cu caracter personal şi despre apărarea onoarei, demnităţii şi reputaţiei profesionale, protejate inclusiv prin Legea cu privire la libertatea de exprimare. O acuzaţie neconfirmată nu este automat calomnie, dar încălcările dovedite trebuie să aibă consecinţe. Nici reţelele sociale, nici presa nu sunt în afara legii, iar presa are şi responsabilităţi deontologice. De aceea, cerem aplicarea efectivă a legii, mecanisme accesibile de dezminţire şi reparare a prejudiciului şi, acolo unde protecţia este insuficientă, întărirea prevederilor şi a sancţiunilor. Totuşi, declaraţiile de solidaritate nu pot înlocui protecţia juridică. *Va urma*.

(**N. R.** – Preluare din *Ziarul Făclia)*

Deschiderea Stagiunii Artistice 2026-2027

Călătorii sonore la patru mâini

Pe data de 14 octombrie a avut loc deschiderea oficială a Stagiunii Artistice 2026–2027, prin recitalul *Călătorii sonore la patru mâini*, susţinut de pianistele **Raluca Rad** şi **Bernadette Czumbil**, la Sala „Calistrat Hogaş” a Consiliului Judeţean Neamţ.

Evenimentul a fost organizat prin colaborarea dintre Centrul pentru Cultură şi Arte „Carmen Saeculare” Neamţ, Extensia Piatra-Neamţ a Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca şi Fundaţia „Autonom”.

Raluca Rad şi Bernadette Czumbil au o bogată activitate artistică, remarcându-se ca soliste, muziciene de cameră şi acompaniatoare. Duoul lor s-a format în anul 2015, din dorinţa de a crea recitaluri interactive ce combină muzica cu moderarea şi proiecţiile vizuale, proiectul fiind dezvoltat sub îndrumarea violonistei Ştefana Ţiţeica, pedagog de concert în Orchestra Radio din München.

Raluca Rad îmbină activitatea pedagogică cu cea scenică. Este lector la Facultatea Teoretică a Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, unde predă pian şi Analize de repertoriu pianistic. A absolvit academia clujeană sub îndrumarea univ. prof. dr. Adriana Bera, ulterior specializându-se alături de maeştri ai pianului precum Robert Levin, Jean-François Antonioli şi Peter Donohoe.

Recunoaşterea talentului său a venit timpuriu, fiind laureată a unor concursuri importante precum „Mozart” (Cluj-Napoca, 2002), „Pro Piano” (Bucureşti, 2005) şi „Ella Philipp” (Timişoara, 2006). De-a lungul carierei, a urcat pe scenă ca solistă, alături de numeroase filarmonici din România şi este o prezenţă constantă în proiecte şi festivaluri de muzică de cameră.

Bernadette Czumbil a absolvit studiile de licenţă şi masterat la Academia Naţională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca (secţia Pian), la clasa. univ. prof. dr. Adriana Bera. A beneficiat de o bursă Erasmus la *Hochschule für Musik* din Köln, iar în anul 2011 a obţinut titlul de doctor cu calificativul *Summa cum Laude*, susţinând teza intitulată „Fantezia în creaţia pentru instrumente cu claviatură a lui Carl Philipp Emanuel Bach”.

Formarea sa artistică a fost completată de cursuri de perfecţionare alături de pianişti de prestigiu, precum Dana Borşan, Gabriel Amiraş, Imre Rohmann, Attila Némethy, Cordelia Höfer şi Sontraud Speidel. De asemenea, performanţele sale din timpul studiilor au fost confirmate prin numeroase distincţii, printre care premii la concursuri naţionale (Baia Mare, Oradea), la Festivalul „Mozart” din Cluj-Napoca şi Premiul „Alban Berg” la *Sommerakademie Prag-Wien-Budapest* (Baden, Austria, 2000).

A susţinut concerte solo cu orchestrele simfonice ale Filarmonicilor din Arad, Satu Mare, Cluj-Napoca, Oradea, precum şi recitaluri solo şi de muzică de cameră în ţară şi în străinătate (Ungaria, Austria, Germania, Luxemburg).

În prezent este conferenţiar universitar şi predă pian la clasa de Compoziţie muzicală şi Dirijat a Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca.

Repertoriul prezentat a fost extrem de interesant, pornind de la compoziţii ale lui George Enescu, Dinu Lipatti şi Constantin Silvestri până la compozitori mai puţin cunoscuţi în spaţiul nostru, precum György Ligeti şi Fazil Say.

Gianina BURUIANĂ

Raluca Rad şi Bernadette Czumbil

Să nu confunzi complexitatea cu profunzimea şi nici virtuozitatea cu adevărul artistic

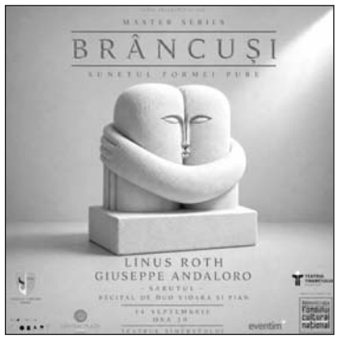
● Pianistul Daniel Ciobanu în dialog muzical cu geniul lui Brâncuşi (II)

(*Continuare din numărul trecut*)

– *Spre care piese şi compozitori se îndreaptă intuiţia ta artistică atunci când cauţi un echivalent muzical pentru opera lui Brâncuşi?*

– M-am îndreptat către compozitori care, asemenea lui Brâncuşi, nu s-au mulţumit să perfecţioneze un limbaj existent, ci au simţit nevoia să-l reinventeze. Artişti care au lăsat urme adânci în istoria muzicii, au influenţat generaţii întregi şi au schimbat direcţii estetice, creându-şi propriul univers. M-a interesat această capacitate de a transforma materia – fie ea sunet, piatră sau lemn – în ceva esenţial, recognoscibil şi totuşi imposibil de redus la o simplă formă.

Am căutat muzici în care tradiţia şi modernitatea nu se exclud, ci se provoacă reciproc; în care rădăcinile folclorice pot deveni limbaj universal, simplitatea poate ascunde o complexitate ameţitoare, iar repetiţia se poate transforma în ritual. De la Bartók şi Ravel la Şostakovici, Bloch sau Piazzolla, mă atrag acei creatori care au avut curajul să fie simultan arhitecţi şi exploratori, păstrând ceva arhaic în mijlocul unei modernităţi radicale.

– *Brâncuşi a părăsit atelierul lui Rodin rostind celebra frază „La umbra marilor copaci nu creşte nimic”. Ca tânăr muzician care a câştigat mari concursuri internaţionale, în ce măsură te inspiră această dorinţă brutală de independenţă atunci când alegi să reinterpretezi tradiţia muzicii clasice?*

– Cred că independenţa artistică este o necesitate, dar şi o responsabilitate. Este foarte uşor să te refugiezi în spatele unei tradiţii extraordinare, să reproduci ceea ce a funcţionat deja şi să fii recompensat pentru o interpretare impecabilă tehnic. Mult mai greu este să te întrebi de ce cânţi acea muzică astăzi şi ce ai tu de spus prin ea.

Concursurile internaţionale îţi pot deschide uşi extraordinare. Dar, la un moment dat, trebuie să încetezi să mai răspunzi întrebării despre cât de bine poţi cânta şi să începi să răspunzi unei întrebări mult mai incomode: ce vrei tu să transmiţi, de fapt, atunci când cânţi?

Nu mă interesează independenţa ca gest de revoltă gratuită. Nu cred că trebuie să demolezi totul pentru a demonstra că există. Tradiţia muzicii clasice este o moştenire incredibilă şi ar fi absurd să o tratăm cu superficialitate. Dar respectul pentru tradiţie nu trebuie confundat cu supunerea faţă de convenţie.

Îmi place să mă joc cu extremele, cu rupturile stilistice, cu întâlnirile neaşteptate dintre lumi. Într-un moment pot să mă aflu într-un univers sonor de o rigoare aproape arhitecturală, iar în următorul să caut o explozie de energie care să răstoarne complet aşteptările publicului.

Asta nu înseamnă că muzica clasică trebuie transformată într-un spectacol de artificii. Înseamnă că ea trebuie să rămână vie, imprevizibilă, capabilă să ne pună în dificultate.

– *Dincolo de acest omagiu adus genialului sculptor, parcursul tău recent abundă în iniţiative de o mare densitate artistică. Ce alte proiecte de amploare au marcat agenda ta creativă în ultima perioadă?*

– În ultima perioadă, am încercat să ies tot mai mult din postura interpretului care primeşte o partitură şi o duce pe scenă. Mă interesează întregul ecosistem artistic: cum construim contexte noi pentru muzicieni, cum apropiem publicul de experienţe noi şi cum putem crea spaţii în care experimentul să nu fie doar o excepţie.

Un proiect esenţial este *#SHARPclassics*, prin care încercăm să redefinim relaţia dintre muzica clasică şi public. Nu mă interesează să elimin rigoarea sau gravitatea muzicii clasice, ci să renunţăm la acea rigiditate care poate transforma concertul într-un ritual inaccesibil. Îmi doresc întâlniri autentice, artişti cu personalităţi puternice şi programe care să provoace, să surprindă şi să emoţioneze.

Un alt proiect important este *Orchestra Addixion*, ansamblul fondat în 2025, construit în jurul unor tineri instrumentişti din orchestrele româneşti. Lucrăm într-o formulă flexibilă, fără dirijor, în care dialogul dintre muzicieni devine motorul interpretării. Mă atrage această responsabilitate colectivă: să construim o viziune comună fără să anulăm individualitatea fiecăruia.

Apoi este *Opus Noisy*, un teritoriu în care muzica clasică, jazzul, muzica de film şi influenţele arabo-andaluze pot coexista şi se pot contamina reciproc. Este o încercare de a transforma diversitatea într-un limbaj artistic coerent, nu într-un simplu amestec de stiluri.

Toate acestea pornesc de la aceeaşi convingere: nu este suficient să interpretăm muzica extraordinară care există deja. Trebuie să construim şi condiţiile în care

Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie

Luna NOIEMBRIE 2026

■ 1.11.1823 – n. **Lascăr Catargiu**, la Dobreni, Ţinutul Neamţ (d. 30.03.1899, Bucureşti), om politic, fondator şi preşedinte al Partidului Conservator până la sfârşitul vieţii. Cea mai avizată voce a conservatorismului românesc. Prim-ministru (patru mandate) şi ministru de Interne (cinci mandate). Ales în două rânduri preşedinte al Adunării Deputaţilor (1866-1867; 1888-1889). Primii ani de şcoală, în pensioane particulare. Locţiitor de ispravnic la Huşi (1843-1844) şi prefect (pârcălab) de Neamţ. Ion Luca Caragiale îl considera „român neaoş, fără declamaţii teatrale, fără apucături zănatice, dinastic până la tâlhare, patriot cuminte şi dezinteresat până la a refuza un scaun de domnie, cunoscând profund ţara şi lumea ei”.

■ 1/1860 – n. **Dimitrie Hogea** (d. 1941, Piatra-Neamţ), memorialist. După Şcoala Domnească, frecventată în oraşul natal, a urmat Gimnaziul Clasic, Facultatea de Drept din Iaşi. A fost funcţionar la Curtea de Apel din Galaţi. Revine

Rememorări nemţene

la Piatra-Neamţ (1902): avocat, consilier, ajutor de primar, primar (1914-1918). I-a cunoscut pe I. L. Caragiale, George Panu, V. G. Morţun, Constantin Istrati, Mihai Kogălniceanu, I. I. C. Brătianu, Alexandru Averescu, însoţindu-i pe Muntele Ceahlău. **A făcut parte din redacţia Revistei „Apostolul”, seria veche**. Colaborări: „Avântul”, „Îndreptarea”, „Reformatorul” ş. a. Scrieri: „George Panu la Durău”; „Amintiri. Din trecutul Oraşului Piatra-Neamţ”.

■ 2/2002 – d. **Eduard Covali**, la Piatra-Neamţ (n. 11.09.1930, Orhei, Basarabia, v. fişa lunii septembrie).

■ 3/1939 – n. **Constantin Tomşa**, în Ghelăeşti, Bălăneşti, Neamţ (d. 20 iunie 2021), profesor, eseist, Facultatea de Limba şi Literatura Română, Iaşi. Redactor coordonator al revistelor

„Anotimpuri” şi „Anuar”, ale Colegiului „Gheorghe Cartianu”; **redactor-şef adj. la Revista „Apostolul”**; în redacţiile: „La Tazlău”, „Asachi” şi „Antiteze” ş. a. Eseuri monografice: Lucian Strochi, 2003; Cristian Livescu, 2005; Costache Andone, 2009; Mircea Răsvan Ciacâru, 2016; Constantin Munteanu, 2020. Postum: Mihai Merticaru, 2021. Cărţi: „Împătimit de

Să nu confunzi complexitatea cu profunzimea şi nici virtuozitatea cu adevărul artistic

● Pianistul Daniel Ciobanu în dialog muzical cu geniul lui Brâncuşi (II)

Muzica extraordinară de mâine să poată apărea ca fiind actuală pentru noua generaţie tânără de ascultători.

– Părăsind România, Brâncuşi nu s-a dezrădăcinat, ci s-a esenţializat. Ce înseamnă pentru tine să fii un purtător al „românismului” pe marile scene ale lumii: o moştenire pe care o conservi sau o matrice pe care o „ciopleşti” continuu prin propria artă?

– Tradiţia nu a fost pentru el o destinaţie, ci un punct de plecare, şi cu această zonă rezonez şi eu foarte puternic.

În cazul meu, faptul că sunt pianist român înseamnă că port cu mine o anumită sensibilitate, o relaţie cu ritmul, cu melancolia, cu energia şi cu libertatea de expresie, pe care le filtrez prin toate experienţele mele muzicale. Când interpretez Bartók, Enescu sau Ravel, nu caut să demonstrez de unde vin, ci să găsesc un adevăr artistic în care se întâlnesc toate lumile pe care le-am traversat.

Cred că Brâncuşi ne-a arătat că poţi pleca dintr-un sat românesc şi poţi schimba felul în care întreaga lume priveşte sculptura. Pentru mine, aceasta este lecţia esenţială.

A consemnat Gianina BURUIANĂ

„Liceenii au talent”, o scenă pentru adolescenţii din Piatra-Neamţ

Pe data de 16 noiembrie, scena Teatrului Tineretului din Piatra-Neamţ a aparţinut liceenilor nemţeni. A fost o idee fericită a Fundaţiei Autonom, căreia i s-au alăturat într-un parteneriat benefic Teatrul Tineretului şi Inspectoratul Şcolar Judeţean Neamţ, în pregătirea primei ediţii a concursului „Liceenii au talent”, un eveniment menit să aducă în luminile rampei talentul, energia şi creativitatea tinerilor.

Această frumoasă iniţiativă a apărut din dorinţa de a descoperi talente reale din rândul liceenilor, şi de a le reuni pe cea mai prestigioasă scenă din oraş.

Există tineri care cântă, dansează, joacă teatru, desenează, scriu, fac magie, stand-up sau au alte pasiuni pe care poate colegii lor le cunosc, dar care nu au ajuns încă în faţa unui public mai larg. Ne-am dorit să le oferim o scenă adevărată şi un motiv pentru a avea curajul să urce pe ea.

Am invitat toate cele unsprezece licee din Piatra-Neamţ să ni se alăture. Fiecare a avut posibilitatea de a participa cu maximum trei momente scenice, alese la nivelul şcolii. Momentele au avut maximum trei minute, tocmai pentru a păstra un ritm bun al spectacolului şi pentru a putea aduce pe scenă cât mai multe forme de talent.

Nu ne-am dorit o competiţie între licee. Nu liceele concurează între ele, ci momentele şi participanţii. La final, am rămas în primul rând cu bucuria de a vedea câţi adolescenţi frumoşi şi talentaţi are oraşul nostru.

Pe lângă momentele de pe scenă, am pregătit şi o secţiune separată de pictură şi desen. Fiecare liceu a avut posibilitatea să înscrie aici maximum doi elevi. Aceştia au lucrat în ziua concursului, timp de o oră, pe o temă liberă. A fost o modalitate prin care ne-am dorit să le facem loc şi celor al căror talent nu se exprimă neapărat în lumina reflectoarelor.

Trebuie să recunoaştem că în spatele unui asemenea eveniment au fost multe de pregătit. Liceele şi-au ales reprezentanţii, profesorii coordonatori au trimis înscrierile, după care noi am început să punem cap la cap toate piesele unui puzzle care văzut din sală trebuia să pară simplu şi firesc.

Ne-am bucurat foarte mult şi de oamenii care au acceptat să facă parte din juriul concursului. Andrei Merchea Zapotoţki, actor şi manager al Teatrului Tineretului, Adriana Ştefan, scriitoare şi director al Festivalului Fabulandia, Alexandru Veleşcu, lector univ. dr. la Extensia Piatra-Neamţ a Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, Mariana Papară, artist vizual şi profesor şi Laura Leşovschi, preşedinte şi antrenor Lia ART şi arbitru al Federaţiei Române de Dans Sportiv.

Bineînţeles că acest efort creator a fost răsplătit şi cu premii: Trofeul „Liceenii au talent”, în valoare de 5.000 de lei, Premiul Sponsorilor – 2.000 de lei, Premiul de Popularitate – 1.500 de lei, iar pentru secţiunea Pictură/desen am oferit un premiu de 1.000 de lei. Dar nu premiile au fost motivul principal pentru care am gândit acest eveniment. Ne-am dorit ca fiecare adolescent care a urcat pe scenă pe 16 noiembrie să plece de acolo cu sentimentul că a meritat să aibă curaj. Că cineva l-a văzut. Că pasiunea lui contează. Poate pentru unii va fi prima scenă importantă. Pentru alţii poate va fi încă un pas într-un drum început de mult. Nu ştim unde îi va duce talentul lor, dar putem să le oferim un loc în care să îl arate.

Şi pentru că un astfel de eveniment nu poate fi făcut de câţiva oameni, în jurul lui s-a adunat o echipă frumoasă. Voluntari Autonom, voluntari liceeni, profesori, oameni ai Teatrului Tineretului şi o sală plină de colegi, părinţi şi profesori care au venit să îi susţină.

Am construit ceva de la zero, împreună cu liceele oraşului şi rezultatul a depăşit cu mult aşteptările noastre, astfel încât putem spune că această primă ediţie a fost una despre bucurie, curaj şi adolescenţi talentaţi.

Cătălina NICOLA, director Fundaţia Autonom

Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie

Rememorări nemţene

Iectură. Cărţi şi autori” I-V, 2002-2021 şi VI (postum, 2022); „Revista Apostolul. Bibliografie” (ed. I, 2008; ed. a II-a, 2014); „Revista Asachi. Bibliografie”, 2011; şi opera capitală – „Contemporan cu ei”, 2009; „Un dicţionar al literaturii din Judeţul Neamţ – de la copişti la suprarealişti”, 2014; „Personalităţi ale culturii din judeţul Neamţ” (2014) ş. a.

■ 6/1878 – n. **Carol Zani**, la Bazzana, Italia (d. 17.12.1950, Piatra-Neamţ). A venit în România (1900), a obţinut „diploma de încetăţenire” (1925) şi a fost antreprenor de construcţii la Piatra-Neamţ. Antrepriza „Carol Zani” a realizat: Şcoala Primară din Tarcău; în Piatra-Neamţ: Palatul Administrativ, Gara (nouă), Biserica „Precista”, Banca Naţională, Şcoala Nr. 1 (azi, Muzeul de Artă), Poşta, Teatrul, Liceul de Fete, Şcolile Normale, Spitalul, multe case particulare şi bisericile din: Grinţieş, Dreptu, Hangu ş. a.

■ 7/1881 – n. **Adolphe Ad. Chevallier**, Barnar, Broşteni (d. 29.04.1963), fiu al inginerului elveţian Adolphe Chevallier, administrator al pă-

durilor de pe Domeniile Regale din nordul Judeţului Neamţ. Deprinde de la tatăl său mânuirea aparatului de fotografiat şi se specializează la Cernăuţi, Lausanne şi Viena. A avut atelier de fotografiat în Piatra-Neamţ, între Liceul „Petru Rareş” şi Biserica Sf. Trei Ierarhi. A primit brevetul de fotograf al Curţii Regale (1921). A rămas de la el o colecţie de imagini, astăzi devenite documente istorice, despre tradiţiile de pe Valea Bistriţei. În 1945, se stabileşte la Bucureşti, ca fotograf al Curţii Regale, apoi, la începutul anului 1950, va pleca la Lausanne, regretând „frumosul în care mi-a fost dat să-mi petrec o mare parte a vieţii… Bistriţa pe care n-o s-o mai revăd”.

■ 7/1944 – n. **Constantin Bostan**, la Bodeşti, Neamţ, absolvent al Liceului „Petru Rareş”, al Facultăţii de Limba şi Literatura Română, Bucureşti (1969), redactor la „Ceahlăul” (1969-1974), bibliotecar şi director (1997-2013) la Biblioteca Judeţeană Neamţ. Colaborări: **„Apostolul”**, „Antiteze”, „Asachi”, „Ateneu”, „Convorbiri literare”, „Cronica”; a editat,

(*continuare în pag. 6*)

Zilele Bibliotecii „G.T. Kirileanu” Neamţ – trei zile de sărbătoare culturală

(*urmare din pag. 1*)

a-l transmite generaţiilor viitoare. Avem în colecţiile speciale ale bibliotecii 794 de cărţi clasate în patrimoniul cultural naţional, în categoriile Fond şi Tezaur. Nu este doar o cifră impresionantă, ci şi o adevărată mărturie a valorii documentare, istorice şi culturale a colecţiilor noastre. Zilele Bibliotecii sunt un prilej de sărbătoare, dar şi un moment de reflecţie a responsabilităţii pe care o avem”, a spus prof. Mihaela Mereuţă, managerul instituţiei, în cuvântul introductiv.

La deschidere (**miercuri, 11 noiembrie**) au fost prezenţi prefectul Vlad Grigorean şi Amalia Penu, consiliera preşedintelui Consiliului Judeţean Neamţ, Daniel Vasilică Harpa.

Printre invitaţii speciali s-au numărat Cassian Maria Spiridon, preşedintele Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Iaşi, Marius Chelaru, redactorul-şef adjunct al revistei „Convorbiri literare”, Valentin Ajder, directorul Editurii Eikon Bucureşti, Vianu Mureşan, scriitor şi filosof, Ana-Maria Păunescu, A.T. Branca, poete, Iulian Bucur, critic de artă.

Un moment important al deschiderii l-a constituit Gala Bibliotecarilor, în cadrul căreia au fost premiaţi bibliotecarii publici nemţeni implicaţi în implementarea proiectelor „Dezvoltarea competenţelor digitale de bază în cadrul bibliotecilor din judeţul Neamţ” şi „BiblioTech – Modernizarea şi digitalizarea bibliotecilor din judeţul Neamţ”, finanţate prin Planul Naţional de Redresare şi Reziliență. Gala Bibliotecarilor a fost urmată de Gala Prietenilor Bibliotecii.

Prof. Mihaela Mereuţă, managerul Bibliotecii Judeţene, prefectul Vlad Grigorean, Amalia Penu, consiliera preşedintelui C. J. Neamţ, Valentin Ajder, directorul Editurii Eikon, filosoful Vianu Mureşan, Cassian Maria Spiridon, preşedintele Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Iaşi, Marius Chelaru, redactor-şef adjunct al revistei „Convorbiri literare”.

Cassian Maria Spiridon şi Mihaela Mereuţă

Editura Eikon Bucureşti a fost o prezenţă permanentă în cadrul Zilelor Bibliotecii, prin salonul de carte organizat în spaţiul expoziţional de la parterul Corpului A şi prin prezentările susţinute de Valentin Ajder, directorul editurii, şi prof. univ. dr. Vianu Mureşan.

Activităţile din prima zi s-au încheiat cu un concert intitulat „Lirică romantică”, susţinut de studenţii claselor de canto ale Academiei Naţionale de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, Extensia Piatra-Neamţ. Pregătirea muzicală a fost asigurată de conf. univ. dr. Gabriela Pipelea şi asist. univ. drd. Ioana Constantin Pipelea, iar acompaniamentul la pian a fost susţinut de lector univ. dr. Cristina Şoitu.

Joi, 12 noiembrie, Ana-Maria Păunescu a susţinut un recital de poezie pe acordurile de chitară ale lui Daniel Şerban. Poeta şi-a aşezat recitalul sub semnul unui citat din Adrian Păunescu, tatăl său: „Asupra voastră las acest blestem/ Ca-n viaţa voastră, orice-ar fi să fie,/ Prin orice răni ar fi să-ntârziem,/ Să nu vă despărţiţi de poezie”.

Ulterior, Ana-Maria Păunescu şi Daniel Şerban au purtat un dialog despre poezie cu elevii Colegiului Naţional de Informatică Piatra-Neamţ.

Tot joi, Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ, în parteneriat cu Asociaţia Culturală „Arte.Ro” Piatra-Neamţ, a organizat conferinţa „Constantin Brâncuşi, fonduri şi forme”, susţinută de criticul de artă Iulian Bucur, coordonatorul Secţiei Etnografie a Complexului Muzeal „Iulian Antonescu” din Bacău. Momentul cultural a fost completat de intervenţiile muzicale ale lui Mihăiţă Zamă, elev în clasa a XI-a la Liceul de Arte „Victor Brauner” Piatra-Neamţ, care a interpretat lucrări la pian şi acordeon.

Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie

(*urmare din pag. 5*)

împreună cu Dumitru Simionescu şi Emil Nicolae, „Acţiunea”. Cărţi: „G. T. Kirileanu. Contribuţii documentare” (colab.); „G. T. Kirileanu sau Viaţa ca o carte”; „G. T. Kirileanu, «Scrieri»”; „Ştefan cel Mare şi Sfânt, istorisiri şi cântece populare strânse la un loc de Simion T. Kirileanu”; „Sub trei regi şi trei dictaturi”; „Cozla. Povestea muntelui cu ape minerale, parc, pârtie, schit şi telegondolă”; „Gh. T. Kirileanu. Un destin, sub semnul lui Creangă şi Eminescu, la Palatul Regal” ş. a.

■ 11/1909 – n. **Nicolae Milord**, la Piatra-Neamţ (d. 10.05.1988, Piatra-Neamţ), artist plastic. A absolvit Liceul „Petru Rareş” din Piatra-Neamţ şi Academia de Arte Frumoase din Iaşi. Din 1930, a fost prezent la expoziţii colective din Iaşi, Bacău, Botoşani, Piatra-Neamţ şi Bucureşti. Personale: Piatra-Neamţ (1937, 1967, 1970), Bacău (1967), Bucureşti (1975). A lucrat peisaj, multe inspirate din Piatra-Neamţ şi împrejurimi, inclusiv industriale, flori, portrete.

Rememorări nemţene

■ 11/1953 – n. **Cristian Misievici**, la Iaşi (d. 25 august 2020, Cluj-Napoca), compozitor şi prof. univ. A studiat compoziţia la Conservatorul de Muzică „George Enescu” din Iaşi, unde şi-a început şi cariera didactică. În 1990 s-a alăturat corpului profesoral al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, devenind mai târziu directorul Şcolii Doctorale „Sigismund Toduţă” a instituţiei. În domeniul compoziţiei ne-a lăsat simfonia „De Natura Poesis”, „Antiphonies – concert pentru vioară şi trei grupe de interpreţi”,

„Văile Plângerii – pentru şase grupe de percuţie şi orgă”. Premiul Uniunii Compozitorilor, 1988, pentru lucrarea „Şapte intersecţii ale unui sentiment cu un anotimp”. A fost fondator al Facultăţii de Muzică din Piatra-Neamţ, unde a iniţiat un Festival Internaţional de Percuţie, şi a participat – ca student, apoi ca mentor – la fenomenul artistic unic „Vacanţe Muzicale la Piatra-Neamţ”. Mai simplu: a pus, împreună cu mentorul său, compozitorul Vasile Spătărelu, târgul Pietrei pe harta muzicală a României. ***(M. Z.)***

■ 15/1845 – n. **Vasile Conta**, la Ghindăoani, Neamţ (d. 21.04.1882, Bucureşti), filosof. A

Zilele Bibliotecii „G.T. Kirileanu” Neamţ – trei zile de sărbătoare culturală

A urmat concertul „Armonii de toamnă”, susţinut de elevii Liceului de Arte „Victor Brauner”, Piatra-Neamţ, sub îndrumarea profesorilor coordonatori (Narcisa Pavel, Alexandra Costin, Olguţa Toma, Mihaela Mancaş, Irina Horghidan, Loredana Rohozneanu, Petronela Ţăbărnac şi Radu Moroşanu), şi cu participarea corepetitorilor instituţiei (prof. Karina Uţă, prof. Daniel Rudichi, prof. Radu Surijiu şi elevul Mihăiţă Zamă).

Vineri, 13 noiembrie, programul a început cu un omagiu adus lui G.T. Kirileanu, prin depunerea de flori la mormântul cărturarului din Cimitirul Eternitatea.

Apoi, în Sala Info-Club 2, s-a desfăşurat workshopul „Folosirea IA în sistemul educaţional”, la care au participat elevi şi profesori ai Colegiului Hillerød Tekniske Gymnasium – U/Nord şi ai Colegiului Naţional de Informatică Piatra-Neamţ. Activitatea a fost moderată de profesorii Christian Reinhold, Diana Bejan, Raluca Ene, Elena Costrachevici şi Brândușa Anghel.

Mihaela Mereuţă, Ana-Maria Păunescu, Daniel Şerban

În Sala Cupola, în parteneriat cu Editura Lebăda Neagră Iaşi, s-a organizat lansarea volumului „Imperiul Roman de Dâmboviţa”, semnat de Adrian Christescu. Evenimentul s-a desfăşurat în prezenţa autorului, iar prezentarea dialogală a fost susţinută de scriitorii Leonard Relea din Iaşi şi Gheorghe Moroşanu din Piatra-Neamţ.

A urmat întâlnirea cu poeta A.T. Branca, desfăşurată sub genericul „Joc epic. Dincolo de biografie – trăire şi expresie poetică”, prilejuită de lectura poetică şi lansarea volumului „Joc epic. Născută înainte de vreme”.

Volumul a fost prezentat printr-un text semnat de Vianu Mureşan, care a evidenţiat dimensiunea profund umană şi poetică a experienţei naşterii premature, a luptei pentru viaţă şi a legăturii dintre mamă şi copil.

Programul zilei de vineri a continuat cu evocarea părintelui Proclu, intitulată „Din înţelepciunea părintelui Proclu”, susţinută de preotul Nicolae Nicău şi moderată de Valentin Ajder, directorul Editurii Eikon Bucureşti.

Cu acest prilej, a fost prezentată şi cartea „Îndrumar de mântuire în vremuri de tulburare” de Părintele Proclu, în ediţia îngrijită de părintele Nicolae Nicău şi publicată la Editura Eikon.

Pe parcursul celor trei zile, programul a mai fost întregit de expoziţii, prezentări şi vizionări ale unor fragmente cinematografice, întâlniri cu seniorii nemţeni, ateliere de lectură şi ateliere creative dedicate copiilor şi tinerilor.

CALENDAR – noiembrie 2026

02. **ŞINCAI, Gheorghe** (28 februarie 1754 – 2 nov. 1816) – **210** de ani de la moartea istoricului şi filologului;

03. **MALRAUX, André** (3 nov. 1901 – 23 nov. 1976) – **125** de ani de la naşterea scriitorului francez;

10. **RIMBAUD, Arthur** (20 oct. 1854 – 10 nov. 1891) – **135** de ani de la moartea poetului francez;

14. **CHIRIŢĂ, Constantin** (12 martie 1925 – 14 nov.1991) – **35** de ani de la moartea prozatorului;

14. **HEGEL, Georg Wilhelm** (27 aug. 1770 – 14 nov. 1831) – **195** de ani de la moartea filosofului german;

14. **LEIBNIZ, Gottfried Wilhelm** (1 iul. 1646 – 14 nov. 1716) – **310** ani de la moartea filosofului şi german;

15. **HULUBEI, Horia** (15 nov.1896 – 22 nov. 1972) – **130** de ani de la naşterea fizicianului;

15. **SIENKIEWICZ, Henryk** (5 mai 1846 – 15 nov. 1916) – **110** ani de la moartea scriitorului polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe 1905;

18**. BABA, Corneliu** (18 nov. 1906 – 28 decembrie 1997) – **120** de ani de la naşterea pictorului;

22. **LONDON, Jack** (12 ian. 1876 – 22 nov. 1916) – **110** ani de la moartea scriitorului american;

23. **FALLA, Manuel** (23 nov. 1976 – 14 nov. 1946) – **150** de ani de la naşterea compozitorului spaniol;

26. **SILVESTRU, Valentin** (20 octombrie 1924 – 26 nov. 1996) – **30** de ani de la moartea teatrologului;

29**. URECHIA, Vasile A.** (15 februarie 1834 – 29 nov. 1901) – **125** de ani de la moartea istoricului.

Red.

Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie

Rememorări nemţene

Frecventat Şcoala Domnească din Târgu-Neamţ (1853), Gimnaziul Central din Iaşi; primeşte o bursă şi face studii comerciale în Belgia (1869-1871). În 1872, a obţinut diploma în drept şi va preda la Universitatea din Iaşi. Devine membru al „Junimii” (1873) şi va publica, în „Convorbiri literare”, scrieri filosofice: „Teoria fatalismului”, „Originea speciilor”, „Teoria ondulaţiei universale”, „Încercări de metafizică” şi versuri. Lucrări apărute postum: „Bazele metafizicii”, „Întâiele principii care alcătuiesc lumea”. Volume: „Opere complete”, 1914; „Opere filosofice”, 1922, 1967; „Opere filosofice alese”, 1975.

■ 18/1864 – n. **Panait Muşoiu**, la Roman (d. 1944, Bucureşti), publicist. A urmat cursurile primare şi gimnaziale în oraşul natal, unde va fi şi funcţionar la Primărie. Autodidact, din tinereţe intră în mişcarea socialistă, căreia îi va fi fidel toată viaţa. Activează la ziarul „Lupta” al lui G. Panu. Împreună cu Raicu Ionescu-Rion şi Eugen Vaian, organizează un cerc de studii sociale (1885). Cu G. Ibrăileanu şi Eugen Vaian, scoate revista bilunară „Şcoala nouă”. A condus şi revistele: „Mişcarea socială”, „Revista ideii”. Colaborări: „Lumina”, „România viitoare”, „Drepturile omului”, „Muncitorul”, „Românu”. Scrieri: „Făţarnicii”; „Teoria valorii” (Karl Marx). Traduceri: „Determinismul social”, „Manifestul P.C.” de Karl Marx, „Ceva despre socialismul belgian”, „Despre mişcarea socialistă”. Alte traduceri din latină, greacă, italiană, franceză, germană şi rusă.

■ 21/1955 – n. **Aurel Dumitraşcu**, la Sabasa, Borca, Neamţ (d. 16.09.1990, Bucureşti), poet. A absolvit Liceul „Mihail Sadoveanu” din Borca şi Facultatea de Filologie, Iaşi (1987). Muzeograf la Muzeul de Artă din Piatra-Neamţ, consilier la Inspectoratul pentru Cultură Neamţ. Debut în Revista „Tomis” (1976). Editorial, cu „Furtunile memoriei”, versuri (1984). Participă şi citeşte poezie la Cenaclul „Numele poetului”, al revistei „Luceafărul”.

(*continuare în pag. 8*)

Educaţia, între Gutenberg şi digitalizare

Esenţa educaţiei rămâne întâlnirea autentică dintre copil şi adultul care îl inspiră

● **Interviu cu Valentina SECARĂ**

Motto: *„Copiii vor avea întotdeauna nevoie de oameni care să îi vadă, să îi asculte, să creadă în ei, să îi conţină şi să le dea curajul de a-şi imagina imposibilul.”*

Valentina Secară este unul dintre cei mai dedicaţi pionieri ai educaţiei timpurii din România, un om care a transformat pasiunea pentru pedagogie într-o misiune de a schimba modul în care privim primii ani din viaţa unui copil. Mamă a trei copii, educator, formator de adulţi, coach, psiholog clinician şi psihanalist, cu o experienţă de peste 20 de ani, ea îmbină rigoarea ştiinţifică cu o profundă înţelegere a universului emoţional al copilului şi al familiei. Fondatoare a grădiniţelor **Acorns** (în urmă cu peste 22 de ani), a centrului de formare **First7** şi a **Conferinţei de Educaţie Timpurie** (care a debutat în anul 2012), Valentina rămâne un partener de dialog autentic pentru cadrele didactice, promovând ideea că educaţia de calitate începe încă de la naştere, prin empatie, joc şi respect faţă de ritmul fiecărui copil.

*Într-o realitate în care ecranele par să concureze tot mai mult cu atenţia celor mici, cadrele didactice din România duc zilnic o bătălie tăcută, dar esenţială: cum să menţină vie curiozitatea nativă a copiilor. Conferinţa First7 2026, având ca temă – **Dezvoltarea creativităţii copiilor în era digitală**, vine ca o busolă în acest peisaj în continuă schimbare. Am stat de vorbă cu Valentina Secară, fondatoarea First7, într-un dialog cald şi deschis despre cum putem transforma tehnologia dintr-un factor de distragere într-un instrument de explorare creativă direct la grupă sau la clasă.*

Viziunea evenimentului

– *Ce v-a determinat ca pentru Ediţia a-XII-a a Conferinţei First7 (28 octombrie – 1 noiembrie 2026) să puneţi reflectoarele tocmai pe binomul „creativitate – eră digitală”?*

– Motivul acestei alegeri a venit ca urmare a inspiraţiei primite de la educatori, prin intermediul formularelor de feedback din ediţiile anterioare, cât şi inspirată de ultimele articole si materiale scrise în presa academică, privind schimbările în felul în care operează gândirea generaţiei digitale. Trăim într-o perioadă în care tehnologia influenţează profund felul în care copiii descoperă lumea, iar educaţia nu poate rămâne indiferentă la aceste transformări. Cred că una dintre marile provocări ale educatorului de astăzi este să găsească echilibrul între oportunităţile oferite de era digitală şi nevoia fundamentală a copilului de a explora, de a experimenta şi de a crea. Prin tema acestei ediţii, ne-am dorit să deschidem un dialog despre cum putem valorifica creativitatea ca resursă esenţială a învăţării, într-o lume în care tehnologia este tot mai prezentă.

– *Revista **Apostolul** ajunge la sute de dascăli care îşi doresc să aducă plusvaloare în comunităţile lor. Care este mesajul de suflet pe care doriţi ca această ediţie a conferinţei să îl transmită fiecărui educator şi învăţător din România?*

– Pentru această ediţie a Conferinţei First7, îmi doresc să ne reamintim că, dincolo de toate schimbările pe care le aduce lumea digitală, esenţa educaţiei rămâne întâlnirea autentică dintre copil şi adultul care îl inspiră. Cred cu tărie că fiecare copil se naşte cu o curiozitate extraordinară, cu imaginaţie şi cu dorinţa de a descoperi lumea. Responsabilitatea noastră este să păstrăm vii aceste daruri, să nu lăsăm tehnologia să înlocuiască mirarea, jocul, emoţia şi bucuria de a crea. Mi-aş dori ca această ediţie să le ofere educatorilor nu doar idei şi instrumente noi, ci mai ales încredere în propria lor creativitate şi în puterea pe care o au de a schimba, zi de zi, lumea unui copil. Pentru că, **indiferent de cât de digital va deveni viitorul, copiii vor avea întotdeauna nevoie de oameni care să îi vadă, să îi asculte, să creadă în ei, şi să le dea curajul de a-şi imagina imposibilul.** Acesta este, pentru mine, spiritul Conferinţei de Educaţie Timpurie First7 şi al evenimentelor de formare First7.

Echilibrul dintre Tehnologie şi Educaţia Timpurie

– *Există încă multă reticenţă – justificată – faţă de tehnologie în educaţia timpurie. Cum le putem explica, cu blândeţe, dar şi cu argumente pedagogice, colegilor noştri dascăli că tehnologia poate deveni un aliat veritabil al imaginaţiei pure?*

– Cred că, înainte de toate, trebuie să le spunem colegilor noştri că această reticenţă este firească şi chiar sănătoasă. Nu ar trebui să privim tehnologia ca pe un răspuns la

(*urmare din pag. 7*)

Colaborări: „Cronica”, „Luceafărul”, „Tribuna” ş. a. Unul dintre organizatorii Colocviilor Naţionale de Poezie de la Neamţ. Alte cărţi: „Biblioteca din Nord” (antum); postume, îngrijite de poetul Adrian Alui Gheorghe: „Mesagerul”; „Tratatul de eretică”; „Fiara melancolică”; „Carnete maro, I-IV”; „Scene din viaţa poemului”; „Frig sau despre cum poezia ne-a furat moartea. Epistolar (1978-1990)” ş. a.

■ 26/1943 – n. **Viorel Tudose**, în comuna Gârcina (d. 24.04.2013, Iaşi), gazetar. A urmat cursurile Liceului „Petru Rareş” şi a absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii „Al. I. Cuza”, Iaşi. A lucrat ca redactor la secţia culturală a ziarului „Ceahlăul”, apoi, mai mulţi ani, a fost secretar de redacţie, „făcător de ziare”, cum îi plăcea lui să-şi spună. După 1989 a condus ziarul „Ceahlăul”, în calitate de redactor-şef, apoi de director general. A făcut ziaristică de calitate, făcând cele mai mici compromisuri timpului, dar a şi crescut ziarişti tineri, după 1989, ajutându-i să-şi ia zborul prin propriile lor aripi. Viorel Tudose a fost, cu siguranţă, cel mai profesionist gazetar pe care l-a dat Neamţul ultimelor decenii. A fost, deopotrivă, un sensibil poet – dar un poet ucis, ca mulţi alţii, de gazetărie – care a paginat în premieră „şcoala de poezie nemţeană”, cei mai mulţi dintre scriitorii de azi ai locului debutând în literatură graţie (şi) lui Viorel Tudose. **(*M. Z.*)**

Rememorări nemţene

■ 27/1962 – n. **Dumitru Bostan** jr., la Piatra-Neamţ, artist plastic, absolvent al Academiei de Artă, Bucureşti (1986), restaurator la Complexul Muzeal Neamţ. Debut la Salonul Anual de Artă Piatra-Neamţ (1983). Participă la expoziţii (1986-2008): „Lost Art Gallery” New York, „Oscillations-Transgressions”, Canada, Kunstschow Westerschouwen, Olanda, Salonul Naţional de Artă, Palatul Parlamentului, „Pânze mici” la Galeriile „Lascăr Vorel”, Piatra-Neamţ, Saloanele Moldovei, Bienala „Lascăr Vorel”, expoziţie de grup la Institutul Cultural Român de la Veneţia ş. a. Este autorul albumului de artă „Biarritz si loin si proche”, Franţa.

■ 28/1923 – n. **Clement Pompiliu**, la Scăeni, Prahova (d. 1985), sculptor. A absolvit Academia de Belle Arte, Bucureşti, stabilit la

Educaţia, între Gutenberg şi digitalizare

Esenţa educaţiei rămâne întâlnirea autentică dintre copil şi adultul care îl inspiră

Toate provocările educaţiei şi nici să ne grăbim să o introducem în viaţa copiilor doar pentru că trăim într-o eră digitală. În prezentarea mea de la conferinţă, „Minţi creative”, am pornit tocmai de la această întrebare: de ce fel de experienţe are nevoie creierul copilului pentru a se dezvolta armonios într-o lume dominată tot mai mult de tehnologie? Cercetările despre dezvoltarea timpurie, inclusiv perspectiva lui Jerome Bruner, ne reamintesc că un copil mic învaţă în primul rând prin acţiune, explorare senzorială, mişcare şi relaţie. Un ecran îi poate arăta unui copil cum curge apa, dar nu îi poate oferi senzaţia apei printre degete. Îi poate prezenta un castel de nisip, dar nu poate înlocui experienţa de a-l construi, de a-l vedea prăbuşindu-se şi de a încerca din nou. De aceea, cred că tehnologia poate deveni un aliat al creativităţii doar atunci când completează experienţa reală, nu când o înlocuieşte. De exemplu, putem folosi instrumentele digitale pentru a documenta descoperirile copiilor, pentru a observa împreună transformări din natură sau pentru a porni de la o imagine care să provoace întrebări, poveşti şi noi explorări în lumea reală. Important este ca tehnologia să deschidă posibilităţi, nu să ofere permanent răspunsuri gata construite.

– Realitatea de la clasă ne arată adesea copii fascinaţi de ecrane, dar uneori lipsiţi de răbdare în activităţile clasice. Din punct de vedere ştiinţific şi pedagogic, unde tragem linia pentru a păstra un echilibru sănătos între lumea digitală şi stimularea senzorială de tip analog?

– În educaţia timpurie, diferenţa esenţială este între copilul care apasă un buton şi primeşte imediat un răspuns şi copilul care explorează, încearcă, greşeşte, revine şi descoperă singur. În acest al doilea proces, se construiesc gândirea, autonomia şi creativitatea. Aşadar, nu cred că trebuie să alegem între tehnologie şi imaginaţie, ci să învăţăm să folosim tehnologia cu discernământ pedagogic, respectând vârsta, ritmul şi nevoile reale ale copilului. Pentru că, înainte de a învăţa despre lume pe un ecran, copilul are nevoie să o ţină în mâini. Iar rolul nostru, ca educatori, este să păstrăm vie această legătură dintre copil şi lumea pe care o descoperă cu toate simţurile sale.

Strategii practice pentru educatori şi părinţi

– Dascălii au nevoie de soluţii pe care să le poată aplica de a doua zi la grupă sau la clasă. Care sunt cele mai valoroase strategii sau instrumente practice prezentate la conferinţă care pot ajuta un educator să ghideze copiii din rolul de simpli privitori în cel de creatori digitali?

– Cred că cele mai valoroase strategii sunt cele care pornesc de la experienţele autentice ale copilului, de la natură şi de la lucrurile simple pe care le întâlneşte în fiecare zi. În cadrul workshopului „Minţi creative”, am pus accentul pe experienţe cu final deschis, pe materiale naturale şi nestructurate, care invită copilul să exploreze, să imagineze, să construiască şi să găsească propriile soluţii, fără să urmărească un rezultat prestabilit. Am adus în atenţie şi importanţa exerciţiilor de respiraţie, a cântecelor de ancorare în prezent şi a activităţilor de autoreglare, care îi ajută pe copii să se conecteze cu propriul corp, cu emoţiile şi cu lumea din jur. Cred că o minte creativă are nevoie de această conexiune între minte, suflet şi corp. Un rol esenţial îl are educatorul, care nu oferă permanent răspunsuri, ci însoţeşte copilul în descoperire, prin întrebări deschise precum „Ce observi?”, „Ce crezi că s-ar întâmpla dacă...?” sau „Cum am putea încerca altfel?”. Astfel, cultivăm imaginaţia, gândirea critică, creativitatea şi capacitatea de a găsi soluţii. Marea provocare este să ieşim din paradigma digitală „apasă şi obţine imediat rezultatul” şi să redăm copilului bucuria procesului: explorează, încearcă, greşeşte, încearcă din nou, descoperă şi înţelege. Pentru că, înainte de a deveni creatori digitali, copiii au nevoie să înveţe să gândească, să simtă, să experimenteze şi să creeze în lumea reală.

Perspectivele de viitor ale învăţării

– Schimbarea începe cu modul în care privim viitorul. Dacă ar fi să creionăm o imagine a clasei de mâine, ce competenţe umane şi emoţionale credeţi că vor rămâne de neînlocuit în faţa algoritmilor şi cum le putem cultiva noi, ca dascăli, chiar de astăzi?

– Cred că, indiferent cât de mult va evolua tehnologia, empatia, curiozitatea, creativitatea, gândirea critică şi capacitatea de a construi relaţii autentice vor rămâne competenţe profund umane, de neînlocuit. Le putem cultiva încă de astăzi oferindu-le copiilor experienţe reale, libertatea de a explora, de a greşi, de a pune întrebări şi de a descoperi propriile soluţii, într-un mediu în care se simt văzuţi, ascultaţi şi încurajaţi. Îmi doresc ca în clasa de mâine, tehnologia să fie un instrument, dar sufletul educaţiei să rămână relaţia umană, pentru că nu creştem doar minţi capabile să găsească răspunsuri, ci oameni capabili să gândească, să simtă şi să dea sens lumii în care trăiesc.

A consemnat
prof. Ramona-Mihaela ROŞU

În foto - imagini de la *Ediţia a-XII-a a Conferinţei First7*, 1 noiembrie 2026, Suceava, la care au participat peste 450 de cadre didactice din judeţele Suceava, Iaşi, Neamţ, Vaslui.

Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna noiembrie

Rememorări nemţene

Piatra-Neamţ, profesor la Şcoala Populară de Artă, membru U.A.P. A fost prezent în numeroase expoziţii colective de sculptură şi pictură la Bacău, Iaşi, Piatra-Neamţ. A expus la Anuala de Stat, Bucureşti (1952). Unica personală la Piatra-Neamţ (1969). Lucrări de for public în Piatra-Neamţ, Roman, Bacău, Slănic Moldova. Distins cu Meritul Cultural şi premii la Festivalul „Cântarea României”.

■ 28/1950 – n. **Arcadie Răileanu**, la Perieni, Basarabia, absolvent al Institutului Politehnic din Chişinău, specialitatea Arhitectură. A debutat la expoziţia U.A.P. Moldova, Chişinău (1982). Stabilit la Piatra-Neamţ, este prezent cu expoziţii personale şi de grup (1993-2004) la Piatra-Neamţ: Galeriile „Lascăr Vorel”, Galeria Top Art, Galeriile „Vert”, T.T., Bienala „Lascăr Vorel”, Târgul de Vară; în ţară: Râmnicu Vâlcea, Craiova, Câmpulung Moldovenesc, Călimăneşti, Iaşi, Bârlad, Cluj, Saloanele Moldovei, Bacău-Chişinău, Timişoara, Bucureşti; peste hotare: Bălţi, Tighina, Uniunea Scriitorilor şi Biblioteca „Onisifor Ghibu”, Chişinău, Internaţionala de Design Moscova ş. a.

■ 28.11.1972 – n. **Valentin Andrei**, la Săvineşti, Neamţ, animator cultural, publicist, Facultatea de Filozofie şi Jurnalism a Universităţii „Spiru Haret”. Din 1998 lucrează la Centrul pentru Cultură şi Arte „Carmen Saeculare”. Debut cu

articole şi cronici sportive, nominalizat la prima ediţie a Galei Premiilor „Ioan Chirilă” (2002). A făcut parte din prima echipă a redacţiei Radio „Terra” (1992-1995). Este autor al volumului „Patruzeci de ani de Vacanţe Muzicale la Piatra-Neamţ” (2011). Coautor, cu Simina Moşu, la „Festivalul de Teatru Piatra-Neamţ. 1969-2019”. Colaborări: „Asachi”; „Antiteze”; **„Apostolul”**; Radio România Cultural; TVR Cultural.

Constantin TOMŞA

(**N. R.** – Prelucrare şi actualizare după *Personalităţi ale culturii din judeţul Neamţ, un calendar alcătuit de Constantin Tomşa*, Editura Crigarux & Cetatea Doamnei, Piatra-Neamţ, 2014).

TEATRUL TINERETULUI PIATRA NEAMŢ

Pulsul scenei la TT

TEATRUL TINERETULUI PIATRA NEAMŢ

O cultură superioară nu se creează fără sprijinul unei politici juste, căci într-un climat vitreg, geniile nu rodesc. (Camil Petrescu)

PREMIERA LUNII NOIEMBRIE

Luna noiembrie înseamnă pentru Teatrul Tineretului Premiera *Mitică Popescu* de Camil Petrescu, regia Paul Chiribuţă.

În varietatea de preocupări intelectual-artistice – autor de poezie, roman, eseu, filozofie, gazetărie – teatrul a reprezentat o constantă în viaţa celebrului scriitor interbelic, Camil Petrescu. De la notaţiile fugare consemnate în cotidiane a doua zi după o premieră, la articolele de analiză substanţială şi teza de doctorat intitulată „Modalitatea estetică a teatrului", la piesele lui care l-au consacrat ca dramaturg – *Jocul ielelor*, *Suflete tari, Danton*, Camil Petrescu rămâne un reper pentru teatrul românesc, în dubla calitate de critic/ teoretician şi autor dramatic.

A scris o singură comedie – *Mitică Popescu* – dorind să dea replica ilustrului său înaintaş, Caragiale. Piesa îşi propune să fie de la început o reabilitare a *miticismului*. „Bucureşteanul par excellence", cum îl definea Caragiale, „regăţeanul şmecher", afacerist şi corupt, pentru ardelenii şi bănăţenii puritani, „mahalagiul lipsit de sensul poeziei", pentru ieşenii aristocraţi şi culturali, românul însuşi, „neserios, lăudaros şi chiulangiu", pentru străini, nu e deloc aşa cum a fost prezentat, e de părere autorul interbelic. La mijloc e „sau o calomnie a acelui perfid şi incomparabil Caragiale, sau o gravă neînţelegere", scria Camil Petrescu în *Fals Tratat pentru uzul autorilor dramatici*. El explică propria viziune asupra personajului său astfel: „Forma voit vulgară pe care o adoptă cotidian acest Mitică Popescu este un simplu mod de apărare a vieţii lui adevărate şi intime, aşa cum unii timizi sunt obraznici, iar unii bătrâni cumsecade morocănoşi. El are pudoarea marilor lui sentimente şi de aceea se autocalomniază."

Afiş Teatrul Nottara, 2018

Afiş Teatrul Mic, 1984

Afiş, Teatrul Tineretului, 2026

Piesa *Mitică Popescu* a fost scrisă între anii 1925-1926. Dar geneza ei începe mult mai devreme: proaspăt mobilizat ca sublocotenent, pe 17 august 1916 trăieşte o întâmplare de campanie cu un Mitică Ionescu, care i-a dat ideea piesei, după cum relatează autorul însuşi în „Rampa" din 21 martie 1928. La 1 Martie 1928 are loc premiera piesei la Teatrul Mic din Piaţa Palatului, autorul participând la regia spectacolului. Contextul nu era unul fast. Cu un an înainte, piesa *Mioara* fusese primită cu o furibundă campanie de presă, în care nu era criticată piesa ca atare, ci mai mult i se plăteau poliţe gazetarului Camil Petrescu de către colegii de breaslă. Nici piesa *Mitică Popescu* nu s-a bucurat de prea multă apreciere în presă, la premieră, deşi publicul a aplaudat-o. Între 1935 şi 1944 nu s-a putut juca pentru că unul dintre personaje – Jean Goldenberg – era evreu, iar legile antisemite din perioada de guvernare antonesciană erau foarte dure. Abia montarea de la Teatrul Naţional din 1945 a avut un succes fulminant, dar atunci Camil Petrescu era deja un autor recunoscut şi respectat.

Actorul Mitică Popescu, afirmat la TT, în spectacolul Teatrului Mic

Alegerea textului pentru a fi montat în cadrul programului managerial numit *Ecranul timpului: voci interbelice* îi parţine domnului Paul Chiribuţă. Declaraţia sa din caietul program al spectacolului cuprinde motivaţia alegerii acestui text: „În coloanele prestigioasei reviste Rampa, din martie 1928, Eugen Lovinescu nota: «Producţia dramatică a domnului Camil Petrescu se afirmă astăzi sub forma comediei. Într-un cadru de situaţii amabile, se desprinde o realitate socială românească, o expresie imperativă a cetăţeanului citadinizat.»

Sigur că Mitică, cel impus în galeria personajelor marcante ale literaturii noastre de către Caragiale, şi cel evocat de Camil Petrescu sunt personaje diferite, acesta din urmă bucurându-se de calităţi care-i conferă o complexitate ce-i lipseşte celuilalt. George Călinescu îl caracteriza ca pe „un fanfaron de treabă", reproşându-i autorului o intrigă subţire şi că Mitică se pierde printre alte personaje ale teatrului clasic.

Andrei Merchea, Nora Covali

Rareş Pârlog, Elena Popa

Pentru mine, umanitatea şi umorul îngăduitor au fost principalele motive ale alegerii textului. Teatrul interbelic are pentru mine un farmec aparte. Mă aflu în situaţia descrisă de Gide într-o scriere autobiografică: «Rememorând trecutul, mă regăsesc în poziţia unuia care nu apreciază bine distanţele.» Trăiesc nostalgic cotidianul personajelor autorului, conştient fiind că am intervenit, totuşi, în spiritul cu care-şi abordează situaţiile. Sper ca haloul romantic, care planează asupra construcţiei spectacolului, să nu împiedice pe nimeni să vadă şi autenticitatea vieţii cotidiene de atunci.

Aplauze pentru premieră

Aş dori ca abordarea noastră să relanseze *cariera* teatrală a acestui ataşant personaj."

PAUL CHIRIBUŢĂ este actor, regizor, formator de actori, cu o carieră de peste 50 de ani în teatrul românesc şi cel internaţional. Născut pe 6 decembrie 1949 la Buhuşi, a absolvit Liceul „Petru Rareş" din Piatra-Neamţ şi Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică Bucureşti, la clasa profesorului Ion Cojar, în 1972. A debutat în 1972 pe scena Teatrului Tineretului, fiind membru în trupa acestui teatru până în 1989.

Paul Chiribuţă

A fost actor şi director artistic la Teatrul Bulandra în perioada 1993-1996, invitat de către directorul de atunci, Silviu Purcărete, să se alăture echipei manageriale.

Între 1997 şi 2008 a activat în Franţa ca profesor şi director pedagogic la Académie théâtrale de l'Union, Limoges, abordându-i-se titlul Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres. Întors în ţară, urcă treptele academice în cadrul Universităţii de Artă Teatrală şi Cinematografică Bucureşti, unde îndeplineşte şi funcţia de decan în perioada 2013-2016.

Din 2016 are o colaborare constantă cu Teatrul Toma Caragiu Ploieşti, în calitate de actor şi regizor. În 2025 a fost invitat de către managerul Andrei Merchea să se alăture echipei de conducere a Teatrului Tineretului. În prezent este Directorul Festivalului de Teatru Piatra-Neamţ, şeful Serviciului Literar şi Artistic al Teatrului Tineretului şi conduce Şcoala de vară dedicată tinerilor actori, organizată de Teatrul Tineretului la propunerea sa, începând cu anul 2025.(...)

TEATRUL TINERETULUI PIATRA NEAMŢ

Pulsul scenei la TT

TEATRUL TINERETULUI PIATRA NEAMŢ

ANDRADA CHIRIAC a creat scenografia, fiind la a doua colaborare cu Teatrul Tineretului, după decorul şi costumele realizate la *Orestia*. Ilustraţia muzicală a fost realizată de OVIDIU AURSULESEI, compozitor şi inginer de sunet în echipa TT.

Andrada Chiriac

O distribuţie numeroasă, câteva roluri având dublă distribuţie, aduce pe scenă o întreagă lume interbelică, reconstituită cu grijă pentru detaliu: **Andrei Merchea-Zapotoţki, Elena Popa / Nora Covali, Mircea Postelnicu, Rareş Pârlog, Tudor Ioan Aron, Victor Giurescu, Florin Hriţcu, Dan Grigoraş, Cătălina Eşanu, Corina Grigoraş, Maria Hibovschi / Ecaterina Hâţu, Adina Suciu Giurescu, Macrina Bârlădeanu / Ilinca Petra Meşter, Daniel Beşleagă, copiii: Vladimir Teodor Horciu / Matei Ştefan Ţuţuianu; figuraţie: Elena Corlade şi Lucian Damian.**

• UN SPECTACOL AL DEBUTURILOR

Cu ocazia acestei premiere, debutează cei mai tineri membri ai trupei TT: Ilinca Petra Meşter şi Tudor Ioan Aron, care au fost remarcaţi de conducerea TT anul acesta la Gala Tânărului actor – HOP.

Ilinca Petra Meşter

ILINCA PETRA MEŞTER a absolvit studiile de licenţă în 2021 şi pe cele de master în 2023, în cadrul Universităţii de Arte Târgu-Mureş. A debutat în spectacolul *Clasa noastră*, cu rolul Zocha pe scena Teatrului Naţional Târgu-Mureş – Compania Liviu Rebreanu, în 2022. A colaborat cu Teatrul Studio Târgu Mureş, Teatrul Masca Bucureşti, Reactor de Creaţie şi Experiment Cluj-Napoca şi Pivot Dance Theater Cluj-Napoca.

Până în prezent a interpretat rolurile: **Ilinca** – *Pe metru pătrat* de Ioana Toloargă, regia Robert Kocsis, Teatrul Naţional Cluj-Napoca, 2025; **Femeia** – *Tema de vacanţă*, regia Robert Kocsis, proiect independent, Castel Viu, 2024; **Lolo** – *Memoriile unui Lolo* de Alex Gorghe, regia Mark-Christopher Demeter (Rezidenţa Fresh Start), 2023; **Zocha** – *Clasa noastră* de Tadeusz Słobodzianek, regia Ştefan Roman, Teatrul Naţional Târgu Mureş, Compania Liviu Rebreanu, 2022. Colaborările sale în teatrul radiofonic includ rolurile: **Mama** – *heteroSălăjan* de Răzvan Omotă, regia Robert Kocsis (Producţie AUZIT, 2025) – spectacol nominalizat la Premiile UNITER; **Mama / Bufniţa** – *Broscoiul* de Alex Gorghe, regia Robert Kocsis (Producţie AUZIT, 2024) – spectacol nominalizat la Premiile UNITER.

În acest an, la Gala Hop, a primit Premiul pentru prestanţă, rostire scenică şi expresie corporală, acordat de actriţa Dorina Lazăr.

Sonia şi Angela sunt primele roluri ale Ilincăi pe scena TT.

TUDOR IOAN ARON este cel mai tânăr membru al trupei noatre. A absolvit în acest an Facultatea de Teatru, secţia Actorie, la Universitatea Naţională de Artă Teatrală şi Cinematografică „I.L. Caragiale" Bucureşti. Ca student, a interpretat rolurile: Gottlieb Biedermann – *Biedermann şi incendiatorii* după Max Frisch, regia Alexandra Ispas, la Teatrul Actorilor, 2026; Tat' – *Ahasverus*, regia Vladimir Teca, FFtheater, 2026.

Tudor Ioan Aron

A obţinut următoarele distincţii: Premiul pentru cel mai bun actor în rol secundar (2026), decernat în cadrul Galei Absolvenţilor UNATC pentru interpretarea personajului Sir Toby din spectacolul de licenţă *A douăsprezecea noapte*, regizat de Ştefana Samfira; Menţiune pentru Cel mai bun actor (2025), obţinută la Festivalul Internaţional de Scurtmetraje Sea Wave Film Fest din Constanţa, pentru rolul Regizorul, în producţia studenţească *Platonic Love*, regia Davit Nalbandyan.

Este câştigător al preselecţiilor naţionale HOP (2026), fiind selectat în marea finală la Secţiunea Individual cu momentul său inspirat din „Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită" de Bertold Brecht.

Rolul Jean Goldenberg de pe scena TT este primul său rol ca actor profesionist.

• TT CĂLĂTOR!

Pe 3 noiembrie, spectacolul **„Albastru"** de **Ionuţ Vişan**, în regia **Andreei Vulpe**, s-a jucat în cadrul celei de-a XI-a ediţii a **Festivalului Internaţional de Teatru Nou** (FITN), dedicat dramaturgiei contemporane. Un spectactor ne-a scris pe pagina de Facebook a teatrului: „Am avut deosebita plăcere să văd în această seară, la Arad, spectacolul ALBASTRU, pus în scenă de Teatrul Tineretului Piatra-Neamţ, o adevărată întâlnire cu teatrul care emoţionează şi ajunge direct la suflet. O reprezentaţie de o sensibilitate aparte, cu momente de o intensitate şi o autenticitate greu de descris în cuvinte. Felicitări din toată inima celor trei actori, Cătălina Bălălău, Mircea Postelnicu şi tânărului Paul Darius Păduraru, pentru interpretările extraordinare! Aţi dat viaţă unei poveşti tulburătoare, cu o naturaleţe şi o profunzime care m-au impresionat enorm. Sunt spectacole care se încheie odată cu aplauzele şi spectacole care continuă să trăiască în sufletul spectatorului. ALBASTRU este unul dintre acele spectacole care nu se uită. Toată admiraţia, respectul şi recunoştinţa mea pentru actori şi pentru întreaga echipă artistică! Vă mulţumesc din suflet pentru această seară minunată, pentru emoţie, pentru talent şi pentru frumuseţea teatrului adevărat!"

ALBASTRU cu Mircea Postelnicu, Cătălina Bălălău

Pe data de 19 noiembrie vom juca acelaşi spectacol, ALBASTRU, la Chişinău, în cadrul Festivalului Internaţional de Teatru Contemporan „Andrei Vartic", organizat de Teatrul Alexie Mateevici.

• Domnul GHEORGHE BUNGHEZ la Aniversare – 90

Pe 26 octombrie, de ziua domniei sale am avut marea bucurie să-l celebrăm pe domnul Gheorghe Bunghez, unul dintre intelectualii reprezentativi ai judeţului Neamţ, căruia oraşul Piatra-Neamţ, dar şi întreg judeţul îi datorează iniţiative culturale de nivel naţional. Aş menţiona doar două, cele mai longevive: „Vacanţe muzicale" şi „Festivalul de Teatru pentru copii şi tineret".

La împlinirea celor 90 de ani, echipa Teatrului Tineretului şi-a exprimat deplina recunoştinţă pentru contribuţia esenţială la prestigiul teatrului nostru. Implicat peste 20 de ani în proiectele Teatrului Tineretului, dintre care 5 ani ca Director al acestei instituţii, domnia sa reprezintă un model de excelenţă pentru întreaga echipă de azi a Teatrului Tineretului!

La aniversare: Gheorghe Bunghez, Raluca Naclad, Andrei Merchea, Paul Chiribuţă

În perioada directoratului său au fost produse nu mai puţin de 35 de premiere, dintre care amintim doar „Dragonul" de Evgheni Svartz – spectacolul de debut al regizorului Victor Ioan Frunză, „Jucăria de vorbe", regia Alexandru Dabija, „Piticul din grădina de vară", regia Nicolae Scarlat, „Piaţeta" de Carlo Goldoni, regia Silviu Purcărete. După refuzul autorităţilor comuniste de a mai permite organizarea Festivalului de Teatru de la Piatra-Neamţ în contextul înfiinţării festivalului „Cântarea României" la nivel naţional, totuşi în 1981 se organizează, cu mari greutăţi, cea de-a şasea ediţie, la insistenţele directorului Gheorghe Bunghez, care aduce ca argument, menit să convingă factorii decizionali, faptul că în acel an se împlineau 20 de ani de la înfiinţarea Teatrului de Stat din Piatra-Neamţ.

Aplauze şi recunoştinţă!

Raluca NACLAD, consultant artistic

„Actorii sunt viaţa de pe scenă”

● Un dialog cu scenografa Andrada Chiriac

*La Teatrul Tineretului din Piatra-Neamţ, întâlnirea cu un text clasic oferă prilejul de a redescoperi personaje, situaţii şi relaţii umane dintr-o altă perspectivă scenică. De această dată, universul dramatic al lui Camil Petrescu prinde contur prin spectacolul **Mitică Popescu**, sub penelul scenografei Andrada Chiriac.*

În viziunea Andradei Chiriac, scenografia îşi găseşte adevărata menire atunci când nu se impune în atenţia spectatorului, lăsând povestea şi universul personajelor să ocupe primul-plan. Spectatorul trebuie să uite de prezenţa decorului şi să se lase cu totul prins în desfăşurarea acţiunii. În această perspectivă, spaţiul şi costumul sunt gândite în primul rând în relaţie cu actorul, cu nevoile sale şi cu posibilităţile pe care i le oferă în construirea personajului. „Actorii sunt viaţa de pe scenă”, afirmă scenografa, sintetizând o concepţie în care imaginea scenică rămâne în slujba jocului şi a universului dramatic.

Am vorbit cu Andrada Chiriac despre întâlnirea cu Teatrul Tineretului, despre relaţia dintre scenografie, regie şi actor, precum şi despre acele experienţe care rămân cu un artist după întâlnirea cu un teatru şi cu oamenii săi.

– Cum a fost prima întâlnire cu Teatrul Tineretului din Piatra-Neamţ şi cu oamenii de aici?

– E un loc cu o energie caldă, calmă, primitoare, locul cu totul, inclusiv oraşul. În prima zi am simţit o linişte care vine peste tine şi nu o poţi domina. Se lucrează bine, oamenii sunt deschişi şi merg cu tine, nu se opun.

*– Povesteşte-ne puţin despre proiectul **Mitică Popescu**. Ce te-a atras cel mai mult la textul lui Camil Petrescu?*

– E un proiect venit în întâmpinarea gustului pentru teatru clasic. Genul programului: comedie romantică. După părerea mea, este poate cel mai reuşit text dramatic al lui Camil Petrescu.

*– Scenografia se construieşte în dialog cu viziunea regizorală, dar şi pornind de la lumea pe care o propune textul dramatic. În cazul spectacolului **Mitică Popescu**, care au fost primele imagini sau idei de la care ai pornit?*

– În primul rând, textul presupune trei spaţii distincte, un interior de bancă, un salon de casă boierească şi o cămăruţă sărăcăcioasă de mahala. Aceste locaţii trebuie rezolvate filmic pentru ca realismul situaţiilor să funcţioneze. Asta a fost cerinţa principală. Apoi, nu vrem un spectacol cu pauză, deci tranziţiile dintre acte trebuie să fie cât mai rapide şi eficiente vizual. Ca o haină cu două feţe, dacă vrei. Acelaşi obiect trebuia să aibă multiple funcţii.

– Textul lui Camil Petrescu aparţine unei anumite epoci, cu mentalităţile, convenţiile şi tipologiile sale umane. Cum ai abordat această perspectivă? Ai căutat să păstrezi atmosfera epocii sau ai simţit nevoia unei direcţii vizuale care să apropie povestea de spectatorul de astăzi?

– Ambele sunt necesare. Orice transpunere a unei epoci e făcută din perspectiva contemporaneităţii. Uite, cel mai bun exemplu sunt cele două ecranizări ale romanului *La răscruce de vânturi*. Cel din 2026, cu Margot Robbie şi Jacob Elordi, îşi permite un limbaj mult mai explicit decât ecranizarea din 1939. Sunt estetici vizuale complet diferite. Orice reluare a unor teme clasice presupune o formă de reînviere, de aducere în contemporan.

– Se întâmplă ca jocul unui actor să-ţi schimbe o idee pe care o aveai deja despre costum sau despre imaginea scenică? Participi la repetiţii, îi urmăreşti, observi cum îşi construiesc personajele?

– Actorii sunt baza spectacolului de fiecare dată. Ei sunt viaţa de pe scenă. Ce fac eu e pentru ei, pentru sprijinul şi confortul lor. Iar acest proiect nu are altă miză decât asta, nu urmărim concepte abstracte. Căutăm să avem un cadru care să ajute actorii să funcţioneze la potenţial optim, dacă nu maxim.

– Costumul este o parte importantă a construcţiei personajului. El dezvăluie un statut social, dorinţe, trăiri... Cum abordezi relaţia dintre costum şi personaj? Te influenţează uneori interpretarea actorului?

– Da. Costumul se face cu actorul. E o colaborare.

– De multe ori, scenograful şi actorul nu au ocazia să lucreze împreună atât de mult pe cât ar fi necesar. În ce momente ale repetiţiilor simţi că întâlnirea cu actorii devine importantă? Există situaţii în care un detaliu de costum sau o anumită alegere scenografică schimbă felul în care actorul îşi priveşte personajul?

– La prima lectură şi la prima probă de costum. Când văd schiţa şi când simt haina pe ei, oamenii reacţionează, îşi construiesc ceva în interior, se vede pe ei.

– Câtă libertate îţi oferă textul şi câtă îţi oferă regizorul? Cum găseşti echilibrul între propria viziune artistică şi concepţia regizorală asupra spectacolului?

– Încerc să nu sufoc regizorul. Este spectacolul lui, trebuie să simtă direcţia în care mă duc, dacă nu o vede, renunţ la ea, nu va funcţiona. Regizorul face spectacolul, el generează estetica cu maximele şi minimele ei. Pot să judec, dar nu pot să depăşesc acest prag.

– Când lucrezi la un spectacol, ce apare mai întâi în imaginaţia ta: spaţiul, atmosfera, culorile, materialele sau personajele? Ai întotdeauna un punct de plecare personal sau fiecare text îţi cere o altă metodă de lucru?

– Fiecare text e diferit, fiecare regizor e diferit. Câteodată, estetica e generată de ce găseşti pe piaţă, de furnizori. Eu vin cu idei. În cel mai fericit caz, reuşim să le facem să funcţioneze la potenţial maxim. E foarte uşor să distrugi o idee bună, nici nu-ţi imaginezi cât de uşor e.

– Ce ţi-ai dori să descopere spectatorul privind scenografia acestui spectacol?

– Aş vrea să nu vadă scenografia. Să intre atât de mult în poveste încât să nu observe nimic distonant. Atunci e bine ce fac eu.

– Ce iei cu tine din întâlnirea cu un teatru, cu o trupă de actori şi cu energia unui loc? Există ceva din aceste experienţe care rămâne cu tine şi se regăseşte, mai târziu, în felul în care îţi construieşti următoarele proiecte?

– Da, mereu rămâne ceva. Măcar o formă de drag şi dor.

Adina SUCIU GIURESCU,
doctor în teatru, actriţă la
Teatrul Tineretului

Lecţia de empatie

Intrat în limba română în secolul al XX-lea, prin împrumut din limba franceză, cuvântul empatie are un parcurs etimologic foarte interesant. Aviz curioşilor! Cu rădăcini în limba greacă veche, acest cuvânt a pătruns subtil în limba multor popoare şi îl auzim atât de des în zilele noastre, încât am crede că e cu noi de când lumea.

Abordat academic în manuale de gimnaziu şi liceu, acest neologism riscă a rămâne o „formă fără fond" atâta timp cât predarea noţiunii se opreşte la memorarea unei definiţii sau la bifarea unor răspunsuri în chestionare.

Întorcând acest cuvânt pe toate părţile, a apărut ideea *lecţiei de empatie*, la care, fără să stea pe gânduri, s-au înscris elevii clasei a X-a muzică a Liceului de Arte „Victor Brauner" din Piatra-Neamţ.

Coordonaţi de doamna dirigintă Cristina Ioana Ciobanu, profesor de teorie muzicală, solfegiu şi dicteu, la sfârşitul lunii octombrie, adolescenţii au trecut pragul Căminului pentru persoane vârstnice „Sfântul Dumitru", comuna Alexandru cel Bun, cu emoţie şi cu dorinţa simplă de a dărui.

În cele aproape două ceasuri dedicate empatiei, elevii au aflat că cele mai profunde lecţii nu se predau de la tablă, nici pe classroom, ci se învaţă pur şi simplu, prin fapte.

Lecţia a debutat cu... lacrimi şi noduri în gât, şi muzicienii şi publicul prezent fiind deopotrivă de emoţionaţi.

S-au acordat instrumentele, s-a dat tonul, iar şlagărul anilor 70 – „Andrii Popa", bine cunoscut ascultătorilor a risipit emoţiile. Au urmat două-trei piese clasice pentru chitară, vioară şi violă şi melodii populare cântate de glasuri emoţiona(n)te, acompaniate de nai, acordeon, fluier şi tot ce-au mai adus cu ei tinerii muzicieni. Printre artiştii zilei, se numărau copii cu premii la concursuri naţionale şi internaţionale şi îmi place să cred că, peste ani, de pe mari scene ale lumii, îşi vor aminti cu emoţie întâlnirea lor cu publicul din această zi. Nu am nicio îndoială.

Şi pentru că în planul lecţiei a fost trecut şi atelierul de pictură, trebuie să ştiţi că acesta le-a oferit bunicilor bucuria de crea felicitări de Crăciun, aşa cum erau în anii tinereţii dumnealor: simple, naive, curate. Atelierul a însemnat mai mult decât un exerciţiu de îndemânare şi armonizare a culorilor. A fost ocazia de a evada puţin din rutina zilnică.

E tare fain să fii mentor la 16 - 17 ani! Şi e înălţător când tu, adolescentul dascăl, poţi ajuta mâini de 70 sau 80 de ani să picteze şi mai apoi să spui: „Bravo, aţi desenat aşa frumos! Nu vreţi să mai pictăm ceva?"

Fiecare felicitare creată în tandem cu un copil poartă o rază de speranţă, o energie ce va bucura alte inimi, pentru că felicitările vor aştepta, pe simeza improvizată, ca aparţinătorii să le admire sau să le ia acasă, de Sărbători. Măcar pe ele.

Asta a fost lecţia de empatie. O lecţie fără definiţii greoaie, fără grafice sau formule, fără teoreme cu reciprocele lor cu tot. Elevii de la a X-a muzică au aflat că empatia se deprinde simplu, doar punându-te în situaţia celui de lângă tine: vârstnic, infirmieră, ambulanţier sau asistent medical aflat la datorie, într-o altă zi grea.

Elevii clasei a X-a muzică şi diriginta lor, Cristina Ioana Ciobanu, înainte de începerea lecţiei

Bravo, aţi desenat aşa frumos!

Şi-au mai aflat ceva tinerii artişti: că empatia e o disciplină de la care nu e bine să chiuleşti, pentru că rişti să rămâi repetent pe viaţă.

.....

Trăim în viteză, ne conectăm şi ne îmbrăţişăm virtual de oriunde şi la orice oră, şi, cât am zice click, ne exprimăm respectul, empatia, dragostea, grija pentru alţii. Şi tot lansând puzderie de emoticoane şi GIF-uri în spaţiul virtual, doar-doar om fi empatici, am ajuns să ne consumăm viețile, în altă lume. Noroc că Maslow a pus ce trebuia la baza piramidei lui şi ne mai întâlnim şi noi, unii cu alţii.

Simona RIVERA

Lansare de carte Mihai Agape, la Biblioteca Judeţeană

Vineri, 6 noiembrie 2026, în Sala Cupola, Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu" Neamţ a organizat lansarea cărţii „Între vis şi realitate" de Mihai Agape. Au prezentat: pr. Dorin Ploscaru, preşedintele Reprezentanţei Neamţ a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iaşi; Lucian Strochi, scriitor, critic literar; Leonard Rotaru, profesor.

Acest volum de proză scurtă fantastică este cea de-a cincea carte publicată de Mihai Agape, cunoscut mai ales ca unul dintre cei mai reprezentativi pictori ai oraşului de la poalele Pietricicăi.

Mihai Agape a mai publicat „Lampa care întinde morţii prada", Editura Corgal Press, Bacău, 2012, „Eşecul fatidic", Editura Nona, Piatra-Neamţ, 2014, „Himere", Editura Nona, Piatra-Neamţ, 2016, „Obsedantele himere", Editura EAT Comics, Piatra-Neamţ, 2021.

…Prozele din acest volum ar putea constitui pentru un profesor de limba şi literatura română un instrument potrivit pentru a demonstra elevilor cum poate fi realizată specia literară – proza scurtă – cea care este o piatră de încercare pentru prozatori, precum sonetul pentru poeţi. În cadrul unor asemenea lecţii, pe textele lui Mihai Agape, elevii ar putea depista cu uşurinţă temele, motivele, idei, semnificaţii, sensuri şi simboluri specifice acestei specii. Şi încă ceva: talentul care nu trebuie neglijat şi nu în ultimul rând, limba literară folosită fără greşeală, cum rar se întâmplă să întâlnim şi la unii autori cu mari pretenţii.

Deşi a debutat târziu şi nu a publicat nenumărate cărţi, Mihai Agape, cu această carte îşi înscrie numele între cei mai valoroşi autori de proză scurtă, dacă nu chiar cel mai valoros de pe la noi, scria Constantin Tomşa în prezentarea cărţii „Himere" din Revista „Apostolul", Piatra-Neamţ nr. 193 / noiembrie 2016.

Mihai Agape s-a născut la 24 martie 1938, în satul Sălăgeni, comuna Grozeşti, plasa Răducăneni, judeţul Fălciu, astăzi judeţul Iaşi. A învăţat la şcoala primară din Sălăgeni şi şcoala gimnazială la Grozeşti, iar clasa a VII-a la Răducăneni. (...)

În 1960 se înscrie la Şcoala Populară de Artă Iaşi, la profesorul Adrian Podoleanu. La sfatul acestuia, se înscrie la Facultatea de Arte Plastice a Universităţii „Al. I. Cuza" Iaşi, pe care o absolvă în anul 1967.

Intră în învăţământ şi, după obţinerea definitivatului, este detaşat, la Casa Pionierilor Piatra-Neamţ. În anul 1978, prin concurs, devine titular al catedrei de specialitate. În ianuarie 1990, este numit director al Clubului Copiilor, de unde se pensionează în anul 1998.

Cunoscut mai ales ca pictor, Mihai Agape a fost pasionat şi de fotografie şi radio-amatorism.

Din anul 1970 şi până în prezent, am participat cu lucrări de grafică – tuş cu peniţă şi cu pictură în ulei, la peste 200 de expoziţii, festivaluri-concurs, saloane de tot felul organizate pe plan local şi naţional. Deţin evidenţa la zi a acestora, precum şi a celor 30 de expoziţii personale, mărturiseşte Mihai Agape. (**N. R.** – *Comunicat de presă* prelucrat)

Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu" Neamţ

125 de ani de la naşterea scriitorului Mihail Drumeş (III)

Continuăm cu partea a treia a studiului nostru, arătând că literatura lui Mihail Drumeş are şi o valoare documentară. Romanele sale preiau „ingredientele" vieţii interbelice – preocupări, forme de petrecere a timpului liber, gusturi, aspiraţii, relaţii sociale – şi le transformă în substanţă narativă. Cercetări recente (Alex Goldiş, în revista „Transilvania", 2021) observă că proza lui nu încearcă să concureze cu literatura „mare", ci coboară în spaţiul cititorului şi preia de acolo subiectele care îl interesează. În acest sens, Drumeş poate fi citit nu numai ca romancier sentimental, ci şi ca un observator al sensibilităţii sociale a epocii sale.

Poate că aceasta este şi explicaţia pentru care Drumeş a rezistat mai bine decât multe alte nume ale literaturii de consum. Nu este suficient să construieşti o poveste cu succes comercial pentru ca ea să supravieţuiască aproape un secol. Trebuie să existe în ea ceva care poate fi reactivat de fiecare generaţie. În cazul lui Mihail Drumeş, acel ceva pare să fie emoţia recognoscibilă: primul sentiment puternic, orgoliul rănit, dorinţa de a fi iubit, teama de abandon, fascinaţia pentru celălalt şi regretul pentru ceea ce nu mai poate fi reparat.

De aceea, poate că verdictul cel mai drept asupra lui Mihail Drumeş nu este nici „mare scriitor", nici „scriitor minor". Ambele formule sunt prea sărace. Mai potrivit ar fi să spunem că autorul este un scriitor important al literaturii de largă circulaţie şi al sensibilităţii sentimentale româneşti, un prozator care a ocupat un loc mai înalt în memoria cititorilor decât în istoriile literare tradiţionale. Cercetarea actuală începe tocmai să privească această discrepanţă ca pe un fenomen ce merită explicat, nu ca pe o anomalie care trebuie ascunsă.

Iar dacă ar fi să-i răspundem, peste timp, criticii care au privit cu neîncredere literatura lui, am putea spune simplu: aveţi dreptate în unele privinţe. Da, există sentimentalism! Da, există melodramă! Da, unele personaje sunt mai degrabă tipuri decât conştiinţe de mare complexitate, iar unele conflicte sunt împinse până la limita neverosimilului! Dar aceste limite nu anulează ceea ce romancierul a ştiut să facă foarte bine: să construiască o poveste, să creeze tensiune, să vorbească direct cu cititorul şi să surprindă, cu o sinceritate uneori dezarmantă, intensitatea vârstei tinere.

Şi poate că aici se află răspunsul la întrebarea cu care am început. Critica l-a ţinut o vreme la uşa canonului, cititorii însă i-au deschis mereu uşa casei lor. Iar literatura adevărată nu este făcută numai din nume înscrise în manuale. Ea este făcută şi din cărţi pe care cineva le-a citit într-o vară, într-o vacanţă, într-o după-amiază de liceu, din cărţi care au fost împrumutate unui prieten şi nu s-au mai întors, din cărţi pe care un adult le regăseşte într-o zi şi le deschide cu un zâmbet: „Pe asta am citit-o când eram tânăr...". Într-un asemenea loc, Mihail Drumeş şi-a câştigat, poate, adevărata posteritate.

Cred că această secvenţă ne apropie foarte bine de finalul întregului text, pentru că nu-l idealizează pe Mihail Drumeş, dar nici nu-l nedreptăţeşte. Şi, mai ales, ne permite să transformăm opoziţia „critică vs. public" într-o problemă mai interesantă: *cine hotărăşte, în cele din urmă, cât valorează o carte – canonul sau memoria cititorilor?*

***

Poate că, după toate acestea, Mihail Drumeş nu mai trebuie nici apărat, nici condamnat. El trebuie, pur şi simplu, citit. A-l transforma într-un mare scriitor, ignorând limitele prozei sale, ar însemna să-l idealizăm; a-l reduce însă la un autor sentimental, prea accesibil şi prea îndrăgit de public pentru a putea fi luat în serios, ar însemna să-l nedreptăţim. Între aceste două extreme se află locul lui adevărat:

acela al unui scriitor care a ştiut să spună poveşti, să construiască personaje memorabile şi, mai ales, să intre în sensibilitatea unor generaţii întregi de cititori.

Poate că nu întâmplător cele mai cunoscute cărţi ale lui Mihail Drumeş se întorc mereu la iubire, adolescenţă, prietenie, orgoliu, alegeri şi pierdere. Sunt lucruri care se schimbă foarte puţin de la o generaţie la alta. Se schimbă oraşele, şcolile, hainele, felul în care oamenii comunică; se schimbă lumea din jurul tânărului, dar nu şi neliniştea lui de a fi iubit, dorinţa de a fi înţeles, frica de singurătate sau sentimentul că prima iubire ar putea fi, într-adevăr, iubirea vieţii. De aceea, un adolescent poate deschide astăzi o carte de Mihail Drumeş şi, după câteva pagini, să descopere că autorul care a scris-o cu multe decenii în urmă vorbeşte încă despre el.

Iar aici poate că se întâlnesc, în sfârşit, Mihail Drumeş, adolescentul, scriitorul şi cititorul. Copilul din Balş, elevul din Craiova, tânărul care a descoperit literatura şi omul matur care a transformat amintirile, observaţiile şi neliniştile sale în ficţiune nu sunt personaje separate, ci ipostaze ale aceluiaşi destin. Iar dacă în cărţile lui au rămas urme ale biografiei, ale şcolii, ale locurilor natale şi ale unei anumite epoci, ele nu au rămas ca nişte simple documente. Au fost transfigurate în poveşti. Asta face literatura: ia ceea ce a fost şi îi dă o a doua viaţă.

Poate, aşadar, că cea mai potrivită măsură pentru Mihail Drumeş nu este nici locul pe care i l-a rezervat sau nu i l-a rezervat critica, nici numărul ediţiilor, nici chiar faima de care s-a bucurat. Măsura lui este cititorul. Cel care a stat cândva cu „Invitaţie la vals" în mâini şi a crezut că iubirea lui Tudor şi a Mihaelei este şi iubirea lui; cel care a urmărit „Scrisoare de dragoste" şi a învăţat, poate fără să-şi dea seama, cât de fragilă poate fi încrederea; cel care a trăit alături de „Elevul Dima dintr-a şaptea" aventurile unei vârste în care lumea pare încă fără margini; cel care a deschis „Cazul Magheru" şi a descoperit că, uneori, între o alegere şi urmarea ei se află un întreg destin.

Şi poate că aceasta este forma cea mai frumoasă de posteritate pentru un scriitor. Nu să fie doar pomenit, ci să fie întâlnit. Să existe, din când în când, un adolescent care să-i deschidă cartea pentru prima dată şi un adult care să o redeschidă după treizeci sau patruzeci de ani. Primul va găsi în ea ceea ce trăieşte; cel de-al doilea va găsi ceea ce a fost. Iar între cele două lecturi se află Mihail Drumeş – scriitorul pe care critica l-a privit uneori cu rezervă, dar pe care cititorii l-au păstrat în memorie. Poate că, în cele din urmă, nu este puţin lucru să rămâi în amintirea oamenilor după ce timpul a trecut peste cărţile tale. Iar Mihail Drumeş a rămas.

Prof. dr. Gheorghe BRÂNZEI

CALENDAR – decembrie 2026

03. **ŢUTEA, Petre** (6 octombrie 1902 – 3 dec. 1991) – **35** de ani de la moartea filosofului;

04. **RILKE, Rainer Maria** (4 dec. 1875 – 29 dec. 1926) – **100** de ani de la moartea poetului austriac;

05. **MONET, Claude** (14 nov. 1840 – 5 dec. 1926) – **100** de ani de la moartea pictorului francez;

05. **MOZART, Amadeus** (27 ian. 1756 – 5 dec.1791) – **235** de ani de la moartea compozitorului austriac;

08. **PAPADAT BENGESCU, Hortensia** (8 dec. 1876 – 5 martie 1955) – **150** de ani de la naşterea prozatoarei;

08. **SORESCU, Marin** (29 februarie 1936 – 8 dec. 1996) – **30** de ani de la moartea poetului;

10. **PIRANDELLO, Luigi** (28 iun. 1867 – 10 dec. 1936) – **90** de ani de la moartea laureatului Premiului Nobel pentru Literatură pe 1934;

12. **FLAUBERT, Gustave** (12 dec. 1821 – 8 mai 1880) – **205** ani de la naşterea scriitorului francez;

13. **DONATELLO** (1386 – 13 dec. 1466) – **560** de ani de la moartea artistului renascentist italian;

14. **BRĂTESCU-VOINEŞTI, I. Al**. (1 ianuarie 1868 – 14 dec. 1946) – **80** de ani de la moartea scriitorului;

22. **LABIŞ, Nicolae** (2 decembrie 1935 – 22 dec. 1956) – **70** de ani de la moartea poetului;

23. **LAMPEDUSA, Tomasi di** (23 dec. 1896 – 23 iul. 1957) – **130** de ani de la naşterea scriitorului italian;

xx. **COSTIN, Miron** (30 martie 1633 – dec. 1691) – **335** de ani de la moartea cărturarului.

Red.

Brâncuşi – 150 de ani de la naştere

● Conferinţa Internaţională „Filosofia Formei”, Târgu Jiu, 21-26 oct. 2026

(*urmare din pag. 1*)

autentic de relectură şi reevaluare a moştenirii culturale lăsate de creatorul care a schimbat definitiv destinul sculpturii moderne. În sălile Universităţii „Constantin Brâncuşi”, în cadrul expoziţiilor, al sesiunilor de comunicări şi al vizitelor organizate la Ansamblul Monumental de la Târgu Jiu, la Hobiţa sau la Muzeul de Artă din Craiova, s-a simţit prezenţa unui artist care continuă să trezească întrebări, să genereze interpretări şi să inspire generaţii succesive de cercetători şi creatori.

Pictorul american **Reginald Pollack**, în articolul *Şaman şi showman*, îl descrie pe Brâncuşi ca fiind „*un fel de medium, care introdusese primordialul în secolul al XX-lea, declama aforisme ca un profet, vorbea despre Leda, Socrate şi Milarepa (un călugăr tibetan din secolul al XIX-lea) ca şi cum le-ar fi fost prieten şi despre cetatea dispărută Atlantida ca şi cum ar fi fost acolo. Uneori pe când stăteam de vorbă în atelierul său, aveam impresia că voia să mă facă să cred că toate lucrările lui luaseră fiinţă în urma vreunui act secret, magic. Era încântător, impresionant şi redutabil, dar, mai presus de toate, un vrăjitor căruia îi făcea mare plăcere să farmece şi să creeze confuzie.*”

Am avut privilegiul de a participa la această conferinţă în calitate de vorbitor, susţinând comunicarea *Sculptura şi filosofia limbajului: domenii disjuncte şi/sau paradigme convergente*, în cadrul panelului dedicat relaţiilor dintre formă, spirit şi cunoaştere. Întâlnirea cu istorici ai artei, filosofi, curatori, cercetători şi conservatori din numeroase spaţii culturale a confirmat încă o dată extraordinara capacitate a operei brâncuşiene de a genera dialog interdisciplinar şi de a deschide perspective noi asupra artei moderne.

Conferinţa i-a avut printre participanţi pe **Doina Lemny**, unul dintre cei mai reputaţi exegeţi ai operei brâncuşiene la nivel internaţional, pe **Friedrich Teja Bach**, profesor la Universitatea de Tübingen, pe colecţionarul **David Grob**, pe **Jonathan Vernon, Eduard Enache** şi numeroşi cercetători şi universitari preocupaţi de relaţia dintre forma artistică, modernitate şi patrimoniu cultural. Dialogurile academice au depăşit cadrul strict al istoriei artei, fiind realizate conexiuni fertile cu filosofia, literatura, fotografia, antropologia culturală, arhitectura, diplomaţia culturală şi conservarea patrimoniului.

Participarea unor specialişti proveniţi din Europa, America şi Asia a demonstrat, încă o dată, dimensiunea universală a operei sale. Brâncuşi nu mai aparţine de mult doar istoriei artei româneşti. El este prezent în marile muzee ale lumii, în cercetarea academică internaţională şi în conştiinţa culturală universală, asemenea creatorilor care au redefinit modul în care umanitatea se raportează la frumuseţe, formă şi cunoaştere.

Mihaela-Cătălina Tărcăoanu și Doina Lemny

În acest context aniversar, devine evident faptul că Brâncuşi continuă să inspire nu doar artişti, ci şi filosofi, teoreticieni ai culturii şi cercetători din domenii diverse. El rămâne creatorul care a schimbat fundamental statutul formei în arta modernă. Dacă sculptura tradiţională urmărea reprezentarea fidelă a realităţii, Brâncuşi a ales drumul esenţializării. Nu obiectul concret îl interesa, ci principiul care îl animă. Nu aparenţa, ci esenţa.

Afirmaţia sa devenită celebră, „*Nu încerc să redau o pasăre, ci pasărea*”, exprimă poate cel mai bine revoluţia estetică pe care a produs-o. În locul reproducerii vizibile a lumii, artistul propune revelarea structurilor ei profunde. Sculptura devine astfel o formă de cunoaştere şi un instrument de descifrare a realităţii.

Nicăieri însă gândirea artistică a lui Brâncuşi nu se manifestă mai spectaculos decât în Ansamblul Monumental de la Târgu Jiu. *Masa Tăcerii, Poarta Sărutului* şi *Coloana Infinitului* alcătuiesc împreună una dintre cele mai impresionante construcţii simbolice ale artei moderne. Vizitarea acestor monumente, seara, sub lumina lunii, în cadrul manifestărilor dedicate conferinţei a reprezentat o experienţă intelectuală şi emoţională aparte, confirmând că opera lui Brâncuşi trebuie înţeleasă nu ca o simplă sumă de sculpturi, ci ca o adevărată filosofie a formei.

Coloana Infinitului impresionează şi astăzi prin forţa sa simbolică. Succesiunea modulelor ritmice creează iluzia unei ascensiuni continue, sugerând ideea de infinit şi de depăşire a condiţiei umane. Numeroase intervenţii din cadrul conferinţei au analizat această dimensiune a Coloanei ca *axis mundi*, ca punct de legătură între pământ şi cer, între existenţa concretă şi transcendenţă.

La 150 de ani de la naşterea sa, Brâncuşi continuă să surprindă prin modernitatea sa. Într-o epocă dominată de tehnologie, inteligenţă artificială şi proliferarea imaginilor, lecţia sa artistică devine cu atât mai importantă. El ne aminteşte că esenţa creativităţii nu constă în acumularea de forme, ci în puterea de a descoperi sensul ascuns al lucrurilor. Formele sale nu simplifică lumea, ci o concentrează. Nu reduc realitatea, ci o intensifică.

Poate că acesta este şi motivul pentru care conferinţa de la Târgu Jiu a purtat titlul inspirat *Filosofia Formei*. Pentru Brâncuşi, forma nu era un simplu rezultat estetic, ci expresia unei viziuni asupra existenţei. Ea devenea limbaj, cunoaştere şi revelaţie. Dincolo de bronz, marmură sau lemn, sculptorul căuta să redea esenţa vieţii, misterul devenirii şi aspiraţia.

Celebrând 150 de ani de la naşterea sa, nu comemorăm doar un mare artist. Celebrăm o idee despre libertatea creaţiei, despre puterea spiritului şi despre capacitatea artei de a transforma materia în sens. Brâncuşi rămâne contemporanul nostru tocmai pentru că operele sale nu oferă răspunsuri definitive, ci continuă să adreseze întrebări fundamentale despre om, lume şi destin.

Conferinţa Internaţională „Filosofia Formei” a demonstrat că dialogul început de sculptor acum mai bine de un secol este departe de a se fi încheiat. Dimpotrivă, el continuă să genereze idei, să inspire cercetări şi să deschidă noi orizonturi interpretative. În acest sens, Brâncuşi nu este doar o mare personalitate a trecutului, ci o prezenţă activă a culturii contemporane.

Poate că aceasta este adevărata măsură a genialităţii sale: capacitatea de a transforma materia în revelaţie, forma în sens şi arta într-o modalitate superioară de cunoaştere. La un secol şi jumătate de la naşterea sa, Constantin Brâncuşi rămâne una dintre cele mai puternice conştiinţe creatoare ale culturii universale şi unul dintre numele prin care România continuă să dialogheze cu lumea.

Educaţia uneşte dincolo de graniţe: experienţe, valori şi parteneriate

În perioada 23–25 octombrie 2026, un grup format din 20 de persoane (cadre didactice, cadre de sprijin, logoped, psiholog) din IP LT, „Ştefan Holban”, comuna Cărpineni, r. Hânceşti, Republica Moldova, au participat la o vizită de studiu la Colegiul Naţional „Ştefan cel Mare” din Târgu-Neamţ, România, în cadrul proiectului Ministerului Educaţiei şi Cercetării al Republicii Moldova (EQIP) – „Îmbunătăţirea Calităţii Educaţiei”, prin subproiectul „Cabinete lingofonice pentru incluziune şi STEM”.

Evenimentul a constituit o oportunitate importantă de dezvoltare profesională, de cunoaştere a bunelor practici educaţionale şi de continuare şi consolidare a parteneriatului dintre instituţiile de învăţământ, unite printr-un obiectiv comun: asigurarea unei educaţii de calitate, incluzive şi adaptate cerinţelor societăţii contemporane.

Inovaţia şi incluziunea – priorităţi ale educaţiei moderne

Programul vizitei a cuprins activităţi diverse, menite să faciliteze învăţarea reciprocă şi valorificarea experienţelor profesionale. Asistarea la ore publice, desfăşurate la diferite discipline şcolare, a oferit participanţilor posibilitatea de a observa modalităţi eficiente de integrare a tehnologiilor moderne în procesul de predare-învăţare-evaluare, precum şi strategii didactice, orientate spre dezvoltarea competenţelor elevilor.

Un moment deosebit l-a constituit prezentarea proiectelor STEM elaborate de elevii celor două instituţii. Aceste activităţi au

evidenţiat rolul învăţării interdisciplinare, al creativităţii, al gândirii critice şi al colaborării în formarea unor competenţe necesare pentru viaţă. Schimbul de idei şi experienţe a demonstrat că elevii învaţă mai eficient atunci când sunt încurajaţi să cerceteze, să experimenteze, să identifice soluţii şi să transforme cunoştinţele în produse şi proiecte concrete.

Vizitarea sălilor de clasă, a laboratoarelor lingofonice, a clasei multimedia şi a spaţiilor destinate sprijinirii elevilor cu cerinţe educaţionale speciale a oferit o perspectivă relevantă asupra modului în care infrastructura modernă şi resursele didactice pot contribui la crearea unui mediu educaţional accesibil, atractiv şi prietenos.

În cadrul meselor rotunde, discuţiile s-au axat pe eficientizarea procesului educaţional, îmbunătăţirea calităţii educaţiei, dezvoltarea competenţelor profesionale ale cadrelor didactice şi identificarea unor soluţii pentru susţinerea incluziunii şcolare. Dialogul deschis a permis formularea unor idei şi direcţii de acţiune care pot fi valorificate în activitatea instituţiilor participante.

Dincolo de graniţe, aceleaşi aspiraţii

Vizita a reconfirmat faptul că provocările educaţiei contemporane nu cunosc graniţe. Indiferent de ţara în care activează, cadrele didactice şi managerii şcolari împărtăşesc aceleaşi preocupări: progresul fiecărui elev, prevenirea excluziunii, dezvoltarea competenţelor pentru viitor şi crearea unor condiţii în care fiecare copil să se simtă valorizat şi sprijinit.

Experienţa de la Târgu-Neamţ a oferit nu doar modele de bune practici, ci şi prilejul unei reflecţii asupra propriei activităţi profesionale. Ideile descoperite, dialogul cu specialiştii din România şi exemplele de integrare a tehnologiilor în educaţie constituie repere utile pentru îmbunătăţirea practicilor didactice şi pentru dezvoltarea unor noi iniţiative educaţionale.

Astfel, vizita a devenit o veritabilă punte de colaborare între comunităţi şcolare, demonstrând că progresul educaţiei se sprijină pe încredere, comunicare, solidaritate şi disponibilitatea de a învăţa unii de la alţii.

Recunoştinţă pentru sprijin şi ospitalitate

Realizarea acestei experienţe profesionale a fost posibilă datorită implicării instituţiilor şi organizaţiilor care susţin modernizarea sistemului educaţional şi dezvoltarea competenţelor cadrelor didactice.

Adresăm mulţumiri sincere **Ministerului Educaţiei şi Cercetării al Republicii Moldova** pentru oportunitatea oferită prin implementarea proiectului EQIP – „Îmbunătăţirea Calităţii Educaţiei”, care contribuie la modernizarea infrastructurii educaţionale, la promovarea incluziunii şi la susţinerea inovării în şcoală.

Exprimăm, de asemenea, aprecierea noastră faţă de **IDATA – cercetare, analiză de date şi consultanţă**, pentru sprijinul acordat şi pentru asigurarea aspectelor logistice necesare desfăşurării vizitei de studiu.

Gândurile noastre de aleasă recunoştinţă se îndreaptă, în mod special, către **doamna Adina Margine, directorul Colegiului Naţional „Ştefan cel Mare” din Târgu-Neamţ**, către echipa managerială, cadrele didactice şi toţi colegii implicaţi în organizarea şi desfăşurarea activităţilor. Le mulţumim pentru primirea călduroasă, ospitalitatea deosebită, deschiderea profesională şi generozitatea cu care ne-au împărtăşit din experienţa lor. Am apreciat disponibilitatea de a dialoga, de a prezenta practici valoroase şi de a contribui la dezvoltarea unui parteneriat bazat pe respect reciproc şi obiective comune.

Dragi colegi din România, vă mulţumim că ne-aţi primit cu atâta căldură şi că ne-aţi oferit nu doar experienţe de învăţare, ci şi încrederea că împreună putem construi noi perspective pentru educaţie. Ne dorim ca această întâlnire să continue colaborarea prin realizarea unor proiecte comune şi a unor noi oportunităţi de dezvoltare profesională.

Plecăm de la Târgu-Neamţ cu idei valoroase, cu motivaţie reînnoită şi cu dorinţa de a valorifica în activitatea noastră cele mai relevante experienţe dobândite.

Această vizită ne-a reamintit că educaţia nu înseamnă doar transmitere de cunoştinţe, ci şi capacitatea de a uni oameni, de a inspira schimbarea şi de a crea oportunităţi pentru fiecare copil.

Pentru că punţile educaţionale construite prin colaborare nu apropie doar instituţii, ci şi viziuni, valori şi oameni care cred în puterea educaţiei de a transforma viitorul.

Tamara MACARI,
Director IP LT, „Ştefan Holban”

ANPCDEFP dă startul proiectelor VET în Săptămâna Erasmus

În acest an, sărbătoarea europeană **Erasmus Days,** cunoscută în România şi ca **Săptămâna Erasmus**, a avut loc în perioada 12 – 17 octombrie. S-a marcat astfel cea de-a X-a aniversare a acestei iniţiative globale, prin oferirea unui cadru festiv pentru promovarea mobilităţilor, propunerilor şi proiectelor finanţate prin programul Erasmus+.

Delegaţia judeţului Neamţ la reuniunea ANPCDEFP

Cu această ocazie, pentru domeniul formării profesionale (VET), şcolile şi liceele s-au transformat în adevărate hub-uri de inovare educaţională, unde elevii şi profesorii au celebrat oportunităţile europene prin activităţi dinamice. Pe parcursul evenimentelor, comunităţile şcolare au organizat ateliere demonstrative, expoziţii tematice, concursuri, campanii de promovare, în care elevii şi-au pus în valoare abilităţile tehnice şi practice dobândite în timpul stagiilor europene. În paralel, au avut loc târguri de parteneriate şi sesiuni interactive de orientare profesională, menite să conecteze tinerii cu reprezentanţi ai mediului de afaceri local. Mesele rotunde şi poveştile de succes împărtăşite de participanţi au inspirat noile generaţii de elevi să acceseze stagiile VET şi să îşi dezvolte cariere la standarde europene.

Programul Erasmus – cel mai considerabil program educaţional finanţat de Uniunea Europeană –, este gestionat în România de **Agenţia Naţională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educaţiei şi Formării Profesionale (ANPCDEFP)**, care a avut ideea generoasă, ca în toate cele 5 zile ale Săptămânii Erasmus să organizeze întâlniri cu coordonatorii Acreditărilor VET, la sediul ANPCDEFP din Bucureşti. A fost vorba despre reuniuni de informare privind contractarea şi implementarea proiectelor, reprezentanţii judeţului Neamţ fiind programaţi vineri 16 octombrie, împreună cu profesori din judeţele limitrofe.

Întâlnirea a fost deschisă de dna expert ANPCDEFP **Daniela Iancu**, de la care am aflat că judeţul nostru deţine 14 Acreditări VET, din totalul celor 353. S-au adus în discuţie mai multe aspecte pentru un start foarte bun al proiectelor anului şcolar în curs dar şi criteriile ce vor sta la baza reacreditărilor, adică cele administrative şi cele legate de calitate. Noutăţile 2026-2027 au constituit subiectul prelegerii dnei expert **Sorana Vlad**: schimbări survenite în structura documentelor de implementare, închiderea platformei lingvistice**,** numărul maxim de 2 persoane admise la un job shadowing pentru acelaşi mentor, numărul maxim de 3 persoane admise la un curs într-o anumită perioadă, relaţiile cu partenerul de sprijin din ţara gazdă etc. Dna expert **Elena Maria Olga Racu** a prezentat o schimbare fundamentală a documentelor de bază – Europass Mobility şi Acordul de Învăţare – care, începând din acest an, la cerinţa Uniunii Europene, trebuie generate din platforma Beneficiary Module (BM). În finalul întâlnirii, împreună cu dna expert **Anca Bălţatu** am parcurs etapele unei gestionări corecte a grantului pe părţi componente, metodele de reducere a riscurilor şi am fost atenţionaţi asupra unor greşeli frecvente în managementul financiar.

Expert
Sorana VLAD

În timpul pauzelor am stat de vorbă cu colegii mei, coordonatori de la şcoli şi licee din Neamţ, pentru că m-a interesat părerea lor legată de efectul proiectelor europene asupra instituţiei proprii.

Dincolo de pregătirea profesională, aceste experienţe ajută elevii să devină mai responsabili, mai comunicativi şi mai independenţi. Pentru unii poate fi prima ocazie de a călători în străinătate, de a interacţiona cu persoane din alte culturi şi de a folosi o limbă străină într-un context practic. În plus, elevii înţeleg că şcoala nu este separată de ceea ce se întâmplă în jurul lor şi că lucrurile învăţate la clasă pot fi folosite în situaţii concrete. Programul Erasmus+ VET oferă oportunităţi importante şi cadrelor didactice. Participarea la cursuri de formare sau la activităţi de tip job shadowing permite profesorilor să descopere metode noi de lucru, să observe alte sisteme educaţionale şi să facă schimb de experienţă cu specialişti din alte ţări – a declarat dl profesor **Bogdan Alexandru Irimia**, de la Colegiul Tehnic „Miron Costin”, Roman.

Din aceeaşi localitate, dna **Lăcrămioara Vlăduţ**, profesoară la Liceul Tehnologic „Vasile Sav”, a precizat că unul dintre efectele pozitive ale proiectelor Erasmus VET rezidă în scăderea considerabilă a absenteismului, deoarece numărul de absenţe constituie un criteriu de selecţie; creşte interesul pentru şcoală, iar participanţii la mobilităţi care termină liceul au o asemenea deschidere, încât reuşesc ca şi în timpul facultăţii să acceseze Burse Erasmus, progrese înregistrându-se şi în domeniul managementului şcolar, deoarece echipa de directori s-a format prin participarea la job shadowing-uri europene.

De la Liceul Tehnologic „Valea Ursului” şi-a exprimat opinia coordonatoarea VET, dna **Iuliana Spătariu**: *Acreditarea a venit mănuşă peste şcoala noastră, care se află într-un mediu defavorizat, şi atunci ne pliem foarte bine pe aspectul incluziunii; elevii care participă sunt de condiţie modestă şi atunci primim pentru toţi sprijinul de incluziune. Copiii se bucură foarte mult pentru toate lucrurile oferite din această categorie de costuri, dar şi pentru deplasarea în sine, având în vedere că unii dintre ei nu au ajuns nici măcar până la Roman. Proiectul este şi un stimulent pentru reducerea abandonului şcolar, pentru că noi, fiind o unitate mică, am fost expuşi acestui risc.*

Dna **Eleonora Dragomir**, coordonatoarea VET de la Colegiul Tehnic „Gheorghe Cartianu”, este de părere că Acreditarea ne uşurează din punct de vedere birocratic*, pentru că înainte trebuia să aplicăm în fiecare an pentru obţinerea finanţării, lucru ce era şi un mare consumator de energie umană. Apoi, incertitudinea acceptării aplicaţiei era foarte mare, ceea ce ne împiedica să facem planificări pe termen lung şi mergeam doar pe lucruri generale. Ori în momentul în care am fost declaraţi admişi la aplicaţia de Acreditare, unde ne-am stabilit ţinte precise pe mai mulţi ani, am fost capabili să ne programăm mobilităţi şi rezultate pe un orizont mai larg. În plus, am avut posibilitatea prin Raportul de progres să ne mai reorientăm obiectivele.*

Închei cu aprecierile dnei **Rodica Costache**, director la Liceul Tehnologic „Voievodul Gelu”, din Zalău, judeţul Sălaj, personalitate binecunoscută în mediul preuniversitar ca autoare de manuale şi programe şcolare la modulele de alimentaţie publică, membră în Comisiile de perfecţionare a învăţământului profesional şi tehnic, Comisiile pentru olimpiadele naţionale, Comisia Naţională de Specialitate ş. a. : *Ideea Acreditării a venit în momentul în care am observat că proiectele anterioare, Leonardo şi Comenius la vremea lor, au produs o schimbare semnificativă la nivelul elevilor care au participat, atât din punct de vedere profesional cât şi personal. În aceste condiţii ni s-a părut absolut necesar să depunem aplicaţia pentru obţinerea Acreditării. Faptul că după aceea, an de an nu trebuia decât să depunem cererea de finanţare, ne-a permis să ne concentrăm mai mult asupra aspectelor de calitate, să găsim parteneri foarte serioşi, care să răspundă nevoilor elevilor noştri. În timp, o parte din cultura organizaţională a devenit legată de proiectele europene, pe care bineînţeles că le-am armonizat cu alte proiecte finanţate, pentru a dezvolta baza materială a şcolii şi pentru a crea elevilor sentimentul că învaţă într-o şcoală care-i valorizează şi care le poate oferi condiţii optime.*

Director
Rodica COSTACHE

Gianina BURUIANĂ
Profesor, Liceul Economic „Alexandru Ioan Cuza”, Piatra-Neamţ

Vianu Mureşan, scriitor, doctor în filosofie: *Caută înţelepciunea înainte de toate şi toate celelalte îţi vor fi date pe deasupra* (II)

(*Continuare din numărul trecut*)

– *Cum s-ar cuveni să ne trăim propria viaţă?*

– Eu cred că ar trebui să trăim foarte vigilenţi, foarte atenţi la ce se întâmplă şi la ce se schimbă în jurul nostru, pentru a fi lămuriţi de fiecare dată în ce ape ne scăldăm. Trebuie să fim cu ochii în patru la fenomenele care se întâmplă în lume, în spaţiul politic, în spaţiul economic, dar, în special, în acest domeniu informaţional al Inteligenţei Artificiale care este arma cea mai dură şi mai perfidă creată până acum cel puţin de lumea modernă, şi asta nu-i o idee a mea sau o suspiciune a mea, ci este o tehnologie pentru care deja specialiştii, inclusiv creatori de Inteligenţă Artificială folosesc termenul de Hiroshima a IA trimiţând la explozia catastrofală de la sfârşitul celui De-al Doilea Război Mondial. Aşadar, trebuie să vedem ce se schimbă, pentru că ritmul schimbării cel puţin în acest domeniu este uluitor, este şocant de rapid şi de variat şi, dincolo de asta, ar trebui să trăim cu din ce în ce mai puţine aşteptări în planul realizărilor personale, pentru că tot ceea ce au constituit până acum cultura, credinţa, morala, religia omului încep să-şi piardă valoarea şi caracterul regulator în vieţile oamenilor. Dacă ne uităm la generaţiile tinere, ele nu mai vor să înveţe de la părinţi, de la şcoală mai nimic... Foarte puţini tineri mai citesc, iar sursele lor de educaţie sunt cu totul colaterale: fără familie, fără şcoală, fără cărţile sfinte, fără cărţile de filosofie, adică fără tradiţie. Şi atunci mă întreb eu care sunt sursele de structurare a conştiinţelor, a minţilor, a valorilor acestor copii şi tineri care, probabil, au fost luaţi de val înainte să-şi dea seama în ce ape se scaldă şi în ce direcţie merge viaţa lor? Probabil, unii vor ajunge să-şi dea seama, dar va fi prea târziu. Şi cred că mai sunt şanse, dacă vor exista nişte filtre sau nişte încercări de echilibrare a acestei devieri a minţii, a culturii, a comportamentelor de la ceea ce era tradiţional, previzibil şi era normativ în viaţa socială şi dacă vor exista nişte încercări de reabilitare şi de filtrare a acestor abateri. În acest cadru, cred că este previzibilă o anumită **barbarizare** şi nu sunt primul care vorbeşte despre asta. Despre noii barbari s-a vorbit şi se vorbeşte şi se scriu cărţi deja de analiză filosofică. Se poate reveni, în foarte scurt timp, la o barbarie a speciei noastre. Ori această barbarie, asociată cu puterea colosală destructivă care există prin Inteligenţa Artificială, prin armament, prin bombele biologice, prin dezechilibrele ecologice deja create de mersul civilizaţiei noastre, este suficientă pentru o catastrofă.

– *Când se confruntă omul cel mai intens cu propria conştiinţă?*

– Cred că în situaţiile derutante, în situaţiile imprevizibile este cel mai aproape, pentru că atunci este obligat să gândească ceva care nu face parte dintr-un depozit al minţii, al gândirii lui şi este obligat să îşi mişte conştiinţa în vederea găsirii unei rezolvări, unei ieşiri, unei soluţii. Şi atunci brusc, pe fondul acestei incertitudini sau derute, se produce fie o formă de iluminare, fie o formă de dramă, de panică. În orice caz, atunci este cea mai intensă mişcare a minţii, când eşti pus într-o situaţie inedită, eventual, gravă sau dramatică. Este vorba fie de o pierdere, fie de un accident, fie de o întâmplare socială total şocantă şi neaşteptată, o criză, toate aceste situaţii te împing să gândeşti,

să judeci, să vezi dacă există în criteriile tale şi în capacitatea ta de a judeca şi de acţiona ceva care să ducă la rezolvarea acelei situaţii. Se poate să găseşti o soluţie, se poate să nu găseşti. Situaţiile mai dese în viaţă sunt cele în care suntem depăşiţi de ceea ce se întâmplă şi rămânem descoperiţi şi vulnerabili.

– *Cum mai poate să se descurce un om moral într-o lume a nepăsării, a apatiei, a insensibilităţii?*

– Dacă reuşeşte să-şi creeze un spaţiu de securitate în care să nu fie atins în mod direct, se poate descurca astfel încât să rămână neatins sau să îşi conserve conduita, rigoarea morală şi stilul de viaţă pe care le consideră bune în sine. Dacă găseşte limbajul, mijloacele de comunicare şi situaţiile în care poate să convertească sau să atragă sau să limpezească la minte pe alţii sau să le lumineze conştiinţa, atunci e şi mai bine. Dar, mă gândesc că sunt foarte puţine situaţiile în care copiii, tinerii mai au disponibilitatea să se formeze sau să se educe, să înveţe de la cei care au o conduită tradiţional bună. Prăpastia e mare şi se lărgeşte. Între criteriile celor care au crezut în anumite valori şi în anumite tradiţii comportamentale, etice, în anumite raporturi între generaţii, raportul între copii şi părinţi în familie, între educatori şi elevi la şcoală, credibilitatea instanţelor de educaţie a fost anulată, dacă nu compromisă complet.

– *Mai contează grija faţă de ceilalţi?*

– Da, întrucât ceea ce contribuie la echilibru, la fericirea, la capacitatea noastră de a trăi, depinde în mare măsură de ceilalţi, de asocierea cu ceilalţi. Nu vorbesc doar de familia în care ne-am născut, de părinţii care ne-au educat, de profesorii care ne-au dat cunoştinţele pe care le folosim de-a lungul întregii vieţi. Fiecare trăim în anumite grupuri profesionale, în anumite grupuri de credinţe, de valori, şi toate speranţele noastre esenţiale în viaţă sunt legate de cineva: cei pe care-i iubim, cei pe care-i admirăm, cei care sperăm să ne observe gesturile, să ne observe felul în care gândim, felul în care ne comportăm şi să considere că este util şi folositor un anumit mod al nostru de a fi. Gândiţi-vă că, pentru un înţelept izolat ca Robinson Crusoe pe insulă, înţelepciunea lui n-ar valora nimic, nu ar fi nimeni care să beneficieze de înţelepciunea lui. De asemenea, dacă el ar fi un poet genial sau un Beethoven izolat ca Robinson Crusoe nu ar avea cui să cânte şi nu ar exista cine să se bucure de creaţia lui, de geniul lui. Aşa încât cred că noi suntem nişte nuclee sociale prin personalitatea şi prin locul nostru în lume şi ar trebui să ne pese cel puţin de cei împreună cu care ne petrecem sau sperăm să ne petrecem viaţa în intervale mai lungi sau mai scurte de timp. Bucuria pe care le-o putem da, satisfacţia, sau încântarea pe care le-o putem da, într-un fel sau altul, se răsfrânge şi contribuie la propria bucurie de a fi şi de a trăi.

– *Cuviinţa, modestia, bunul-simţ în ce măsură ne mai definesc?*

– Pentru cei care se ocupă de a-şi gândi viaţa, de a căuta nişte sensuri etice ale structurilor şi raporturilor sociale, cred că toate acestea există, dar în proporţii diferite şi poate în proporţii variate în momente diferite ale vieţii. Nu în toate situaţiile este nevoie să se manifeste decenţa sau bunul-simţ. În anumite situaţii trebuie să se manifeste de exemplu generozitatea sau bunătatea, pentru că ele sunt cele mai eficiente sau ele sunt cerute de o situaţie în care ne găsim. În alte contexte, contează poate mai mult cuviinţa sau mai mult bunul-simţ decât a face un gest de ajutor sau faptă bună faţă de cineva. Ele există şi cel puţin de la o vârstă încolo când oamenii îşi asumă tot mai multă grijă faţă de mediul în care trăiesc poate chiar de societate în sens cât mai generos, cred că toate aceste valori sunt permanente şi sunt conştient practicate de cei mai serioşi dintre oameni.

– *Şi responsabilitatea?*

– Este esenţial să trăieşti responsabil în mediul social la care tu ai acces şi asupra căruia se pot răsfrânge gesturile tale. Nu vreau să ne supralicităm importanţa şi valoarea. Noi avem eficienţă în deciziile sau în atitudinile noastre doar la nivelul celor cu care suntem în legătură şi în contact direct. Să spunem că, dacă eşti scriitor, ai legătură cu cei care te citesc, dacă eşti orator, ai legătură cu cei care te ascultă, dacă mesajele tale circulă în mass-media, eşti în legătură cu cei care te urmăresc acolo, responsabilitatea ta este strict legată de cei care sunt partenerii, interlocutorii tăi într-un mesaj pe care-l faci public. La nivel mult mai modest, dar cotidian, responsabilitatea este pentru viaţa împreună cu cei cu care trăieşti şi care depind de tine şi asupra cărora, într-un fel sau altul, poţi avea influenţă prin prezenţa şi atitudinea ta.

A consemnat Violeta MOŞU

Ecouri de la Festivalul de Teatru Francofon pentru profesori, desfăşurat la Colegiul Naţional „Petru Rareş”

La Piatra-Neamţ, pe data de 17 octombrie 2026, Colegiul Naţional „Petru Rareş” a găzduit Festivalul de Teatru Francofon pentru profesori, un eveniment dedicat limbii franceze, artei teatrale şi dialogului intercultural, care a reunit profesori, elevi şi invitaţi din România şi Republica Moldova.

Programul zilei a debutat cu un atelier de formare în tehnici teatrale, susţinut de doi formatori internaţionali: Jan Nowak, din Polonia, şi Laurent Van Wetter, din Belgia. Activitatea de dimineaţă le-a oferit profesorilor participanţi ocazia de a descoperi şi exersa metode şi instrumente teatrale pe care le pot integra ulterior în activităţile didactice, transformând învăţarea limbii franceze într-o experienţă vie, interactivă şi creativă.

După-amiază, participanţii au fost invitaţi să descopere talentul şi creativitatea profesorilor printr-o suită de minispectacole de teatru interpretate chiar de aceştia, individual sau pe echipe. Piesele, axate pe teme de mediu, au fost selectate de Jan Nowak şi fac parte din volumul „10 sur 10”, publicat de Asociatia ProFutur. S-au bucurat de un real succes spectacolele: Plastique monologue (autor Benjamin Knobil) – interpretă prof. Daniela Traicu; Dans la joie (autor Élise Hofner) interpretat în două versiuni, la care au fost pe scenă şi profesoarele de limba franceză ale Colegiului Naţional „Petru Rareş” – Loredana Mitrea şi Cătălina Boghian; Nouvelle Atlantide (Laurent Van Wetter); Le vivant s’en fout de la poésie (Élise Hofner); Hiver austral, (Clara Benoit-Casanova) ş a. Momentele artistice au demonstrat că teatrul reprezintă un limbaj universal, capabil să apropie oameni, culturi şi comunităţi, dincolo de graniţe.

Formatori, artişti, participanţi, pe scena Colegiului Naţional „Petru Rareş”

Bianca Darabă, Cristina Grigori, Valentin Teodorescu – fondatorii Centrului de Iniţiative Francofone

Atmosfera de sărbătoare a continuat cu un concert susţinut de cântăreţul Arthur Cavalier din Franţa, care ne-a reamintit farmecul muzicii franceze, oferind un final festiv unei zile dedicate artei şi prieteniei. Scena Colegiului Naţional „Petru Rareş” a vibrat într-o ambianţă electrizantă la primirea muzicianului, care a cucerit publicul îmbinând acordurile de chitară şi muzicuţă, cu efecte video spectaculoase. Artistul a oferit o experienţă memorabilă prin interpretarea unor cântece celebre, dar şi a propriilor compoziţii, transformând întregul eveniment într-un spectacol total.

Au fost prezenţi şi elevi şi profesori din şcoli din Piatra-Neamţ, Roman şi Târgu-Neamţ, contribuind la diversitatea şi caracterul deschis al manifestării. Un rol important în buna desfăşurare a festivalului l-au avut cei 20 de elevi voluntari francofoni de la Colegiul Naţional „Petru Rareş”, care s-au implicat activ în organizarea şi coordonarea activităţilor.

Prin diversitatea activităţilor propuse, evenimentul a oferit un spaţiu de întâlnire între educaţie, cultură şi artă, consolidând legăturile dintre comunităţile francofone din România şi Republica Moldova.

Dialoguri despre teatru, educaţie şi responsabilitate

Unul dintre momentele de interes ale festivalului l-a constituit întâlnirea cu Jan Nowak, formator din Polonia, traducătorul oficial al scriitorului Eric-Emmanuel Schmidt, care a vorbit despre dimensiunea educativă şi socială a pieselor prezentate. Pentru Jan Nowak, teatrul este un instrument de conştientizare.

– Ce mesaj aţi dorit să transmiteţi prin piesele prezentate în cadrul festivalului?

– Prin teatru putem aborda teme importante pentru societatea de astăzi. Proiectul «10 sur 10», realizat în cadrul Centrului ProFutur din Polonia, aduce în atenţie, cu această ediţie a Festivalului, teme legate de mediu şi de responsabilitatea fiecăruia dintre noi. Ne dorim ca spectatorii să reflecteze, să pună întrebări şi să înţeleagă că schimbarea începe prin gesturi concrete.

– Ce rol poate avea teatrul în educaţia pentru mediu?

– Teatrul transformă informaţia în emoţie şi experienţă. Când o temă este trăită pe scenă, ea ajunge altfel la public. Elevii şi profesorii pot deveni ambasadori nu numai ai limbii franceze, dar şi ai unor valori precum respectul pentru natură şi responsabilitatea faţă de viitor.

Profesorul – actor al învăţării

Un alt punct de vedere valoros a fost oferit de actorul Laurent Wan Wetter, care a pus în discuţie relaţia dintre teatru, pedagogie şi rolul profesorului în procesul educaţional. Pentru artistul belgian, profesorul este un actor pe scena educaţiei.

– În ce măsură poate fi profesorul considerat un actor al învăţării?

– Profesorul este, într-un fel, un actor. El intră în fiecare zi în faţa unui public – elevii – şi trebuie să le capteze atenţia, să le transmită emoţie, să le trezească interesul şi să îi implice. La fel ca un actor, profesorul are nevoie de prezenţă, expresivitate şi autenticitate.

– Ce poate aduce teatrul în activitatea de la clasă?

– Teatrul îi ajută pe profesori să comunice diferit, să fie mai spontani şi să creeze situaţii în care elevii învaţă prin experienţă. Profesorul nu este doar cel care transmite informaţii, ci devine un facilitator, un partener şi un ghid în descoperirea cunoaşterii.

Prin aceste perspective, Festivalul de Teatru Francofon a depăşit graniţele unui simplu eveniment artistic, devenind un spaţiu de reflecţie asupra educaţiei contemporane, asupra responsabilităţii faţă de mediu şi asupra rolului profesorului în formarea noilor generaţii.

A consemnat Cristina GRIGORI, profesor, Colegiul Naţional „Petru Rareş”

Pasiune pentru scenă

Nemţeanul Nicolae Ciobanu – o viaţă dedicată criticii şi istoriei literare româneşti

În această vară, s-au împlinit 95 de ani de la naşterea lui Nicolae Ciobanu (n. 4 august 1931 – d. 27 noiembrie 1987), critic şi istoric literar originar din judeţul Neamţ, care şi-a dedicat existenţa cercetării, interpretării şi promovării literaturii române.

Născut în satul Băluşeşti, comuna Girov (astăzi, comuna Dochia), a urmat cursurile Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti, în perioada 1952-1957, iar în 1971 a obţinut titlul de doctor în filologie la aceeaşi universitate.

Aparţinând generaţiei şaizeciste, s-a afirmat ca un cercetător atent al fenomenului literar, preocupat în special de evoluţia prozei scurte româneşti pe care a analizat-o pe larg în scrierile sale.

Un loc aparte în activitatea sa l-a ocupat cercetarea operei lui Ionel Teodoreanu. Prin monografia *Ionel Teodoreanu. Viaţa şi opera* (1970) şi volumul *Cum am scris Medelenii* (1978), care conţine însemnările lui Ionel Teodoreanu, Nicolae Ciobanu a contribuit la reevaluarea creaţiei unui scriitor cunoscut mai ales pentru universul sensibil şi liric din romanele sale.

A activat la revista „Luceafărul”, unde a condus secţia de critică literară, într-un mediu editorial marcat de dezbateri şi tensiuni specifice epocii, iar în 1985 a devenit director al Muzeului Literaturii Române, implicându-se în activitatea de conservare şi valorificare a patrimoniului literar.

Emil Manu (critic, istoric literar, poet), în textul „Pentru adevăr şi frumos” (*România literară*, nr. 49, 3 decembrie 1987, p.8), îl înfăţişează ca pe un critic şi istoric literar de mare competenţă, care şi-a dedicat întreaga activitate studiului, promovării şi înţelegerii literaturii române.

„La Muzeul Literaturii Române a continuat (împreună cu excelentul colectiv al acestei instituţii) munca de cercetare iniţiată cândva de Perpessicius, accentuând studiul relaţiilor interdisciplinare, organizând simpozioane dedicate, printre altele, interferenţelor dintre literatură şi muzică (…).

Fie ca lector la Universitatea din Timişoara, fie ca redactor (la Televiziune sau la revista *Luceafărul*), fie ca director al Muzeului Literaturii Române, Nicolae Ciobanu, a cărui dispariţie devine incredibilă, a stat în primele rânduri ale vieţii literare, militând pentru adevăr şi frumos”.

La rândul său, criticul şi istoricul literar **Fănuş Băileşteanu**, în evocarea „Preţuirea valorilor” (*Luceafărul*, nr. 49, 5 decembrie 1987, p.6), a subliniat implicarea lui Nicolae Ciobanu în activitatea Muzeului Literaturii Române, unde s-a preocupat de conservarea şi valorificarea patrimoniului literar, de publicarea revistei *Manuscriptum* şi de organizarea activităţilor culturale.

Dincolo de realizările profesionale, Fănuş Băileşteanu a mai scos în evidenţă modestia, discreţia, blândeţea şi profunda omenie a criticului, surprinzând, totodată, durerea provocată de dispariţia sa prematură. (...)

O mărturie semnificativă despre personalitatea lui Nicolae Ciobanu, exprimată mai recent, îi aparţine lui **Christian Moraru**, profesor de literatură americană şi teorie critică la University of North Carolina, Greensboro.

(...) Rememorând circumstanţele plecării lui Nicolae Ciobanu de la revista *Luceafărul* şi ale venirii sale la Muzeul Literaturii Române, Christian Moraru conturează portretul unui om care căuta un spaţiu profesional mai puţin supus presiunilor politice. „Nicolae Ciobanu tocmai plecase de la revista *Luceafărul*, unde fusese un fel de şef al secţiei de critică. Acolo, el şi-a dat seama că nu mai avea nici un fel de influenţă la revistă, pentru că alţii făceau jocurile. Nu mă refer doar la conducătorii revistei, Nicolae Dan Fruntelată şi Mihai Ungheanu, ci mă refer şi la Arthur Silvestri, care era omul Securităţii şi care scria acel infamant serial împotriva Europei Libere. Ciobanu a plecat de la *Luceafărul* şi a venit la Muzeul Literaturii Române cu gândul de a lucra într-un spaţiu mai puţin contaminat de propaganda comunistă”. (*Observator cultural*, nr. 830 din 6 iulie 2016)

Activitatea critică a lui Nicolae Ciobanu s-a concretizat în volume de referinţă pentru istoria literară de la noi: *Nuvela şi povestirea contemporană* (1967), *Panoramic* (1972), *Critica în primă instanţă* (1974), *Incursiuni critice* (1975), *Însemne ale modernităţii* (I–II, 1977-1979), *Întâlnirea cu opera* (1982), *Între imaginar şi fantastic în proza românească* (1987).

A mai prefaţat o ediţie de *Balade vesele şi triste şi alte poezii* de G. Topârceanu (...), romanul *Jocul cu moartea* de Zaharia Stancu, volumul *Poezii* de Şt. O. Iosif, romanul *Velerim şi Veler Doamne* de Victor Ion Popa. În 1979 a scos, la Editura Minerva, o *Antologie de proză scurtă românească*, de la Constantin Negruzzi la Pavel Dan, în patru volume.

Moartea prematură a lui Nicolae Ciobanu, survenită la 27 noiembrie 1987, la numai 56 de ani, a întrerupt o activitate intelectuală deosebită. Memoria sa continuă să fie cinstită în satul natal, Dochia, unde biblioteca care-i poartă numele păstrează vie amintirea personalităţii şi a contribuţiei sale culturale.

Violeta MOŞU

O analiză asupra sistemului educaţional din România (III)

(*Urmare din numărul trecut*)

Cine evaluează pe cine? Ce competenţe trebuie să aibă evaluatorul, pentru a nu crea frustrări personale şi a recomanda „metoda” (*methodos* în greacă veche *meta* „după” + *hodos* „cale”)? **Cine sunt cei care arată calea?** Evaluarea în cadrul cursurilor de formare este realizată, de regulă, de formatori, mentori sau inspectori, iar scopul ei ar trebui să fie sprijinirea dezvoltării profesionale, nu sancţionarea. Pentru a evita frustrările, evaluatorul trebuie să aibă experienţă reală, cunoştinţe pedagogice actualizate şi capacitatea de a oferi feedback clar şi constructiv. Sunt esenţiale obiectivitatea, respectarea unor criterii transparente, empatia şi bunele abilităţi de comunicare. Un evaluator competent nu se limitează la a constata probleme, ci formulează recomandări practice şi adaptate contextului.

Multe stereotipuri au contribuit la diminuarea atractivităţii profesiei didactice şi, implicit, la scăderea calităţii actului educaţional. Dramatismul situaţiei, pentru că da, situaţia este dramatică AZI, porneşte chiar din interiorul breslei noastre: lipsa motivaţiei pentru propria dezvoltare profesională produce consecinţe iremediabile şi cred că un element determinant al acestei stări a fost, şi încă mai este, slăbirea principiului meritocraţiei. Diploma devine mai degrabă un simbol formal decât o garanţie a competenţei, ceea ce generează demotivare şi neîncredere în eficienţa procesului educaţional. Mentalitatea pragmatică este orientată exclusiv spre beneficii imediate, ceea ce conduce la marginalizarea formării intelectuale profunde. Disciplinele umaniste, cercetarea teoretică şi reflecţia critică sunt adesea considerate inutile din perspectivă economică, deşi acestea contribuie esenţial la dezvoltarea unei societăţi democratice şi responsabile. Deşi sistemul educaţional a suferit reforme după 1990, schimbarea de mentalitate nu s-a produs în aceeaşi măsură mult aşteptată.

Consecinţele subaprecierii educaţiei sunt multiple şi interdependente, printre acestea se numără „exodul creierelor”, scăderea competitivităţii economice, polarizarea socială şi diminuarea coeziunii culturale. Educaţia nu mai funcţionează ca mecanism de reducere a inegalităţilor, ci, în anumite cazuri, contribuie la accentuarea acestora. O societate care nu investeşte în educaţie îşi limitează capacitatea de inovare şi adaptare. În lipsa unei culturi a cunoaşterii, dezvoltarea economică devine dependentă de factori externi, iar identitatea culturală devine fragilă, dezbaterea pe acest domeniu nu este atractivă, ba chiar enervează – fiind considerată repetitivă şi lipsită de creativitate (vezi discursurile contemporane). Subaprecierea educaţiei în România reprezintă un fenomen complex, generat de disfuncţionalităţi ale sistemului, moşteniri istorice, fără de sfârşit, cu efect de bumerang, care generează carenţe culturale vizibile. Revalorizarea educaţiei presupune atât reforme structurale, cât şi o reconstrucţie a mentalităţii colective, prin care **cunoaşterea, competenţa** şi **responsabilitatea intelectuală** să devină repere centrale ale societăţii româneşti.

În concluzie, se impune a (re)începe reforma reformatorilor, înlocuirea impostorilor şi a amatorilor, re(formarea) formatorilor şi educarea unei mentalităţi sănătoase, cu privire la educaţie şi educatori.

Elena CONSTANTIN-PREDA

Personalităţi ale teologiei academice româneşti: proiect de recuperare a memoriei teologice (III)

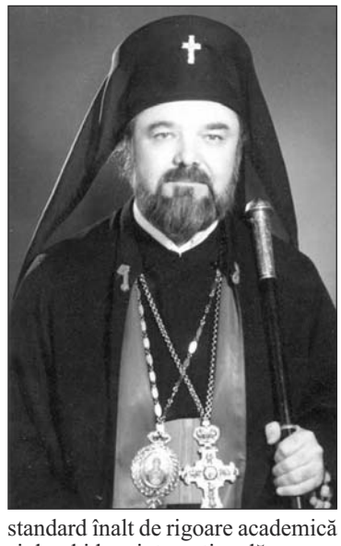
● Mitropolitul Antonie Plămădeală – ierarh-cărturar şi punte ecumenică

Născut la data de 17 noiembrie 1926, în Stolniceni (Lăpuşna, Basarabia), Mitropolitul Antonie Plămădeală reprezintă una dintre cele mai complex înzestrate, sclipitoare şi monumentale figuri ale Bisericii Ortodoxe Române din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Ierarh cărturar, teolog de talie internaţională, profesor universitar, scriitor, om de cultură şi membru de onoare al Academiei Române, viaţa sa se confundă cu o dramă a rezistenţei spirituale şi o victorie a erudiţiei asupra constrângerilor istorice.

A urmat studii teologice la Bucureşti şi Cluj, iar în anul 1949 a îmbrăcat haina monahală, la Mănăstirea Prislop, primind numele de Antonie. A activat apoi ca profesor la şcoala monahală de la Mănăstirea Slatina, devenind un apropiat al marilor duhovnici din acea perioadă. Cursul vieţii sale a fost brutal fracturat de către regimul comunist. Condamnat politic (prima dată în lipsă, apoi arestat efectiv în anul 1954 şi încarcerat la Jilava), a trecut prin experienţa tragică a închisorilor şi a epuizării fizice, fiind ulterior îndepărtat din mănăstire şi obligat să lucreze în mediul laic (inclusiv ca muncitor într-o fabrică). Această perioadă de marginalizare forţată i-a oţelit însă caracterul şi i-a adâncit reflecţia existenţială şi teologică.

A revenit treptat în circuitul eclezial în anii ’60, remarcându-se prin anvergura intelectuală. A fost trimis la studii doctorale în Marea Britanie, la prestigiosul *Heythrop College* (Universitatea din Oxford), unde a obţinut titlul de doctor în teologie în 1972 cu teza *The Servant Church in Western Thought; An Orthodox Assessment* (îndrumat de profesorul iezuit Robert Murray). Această teză a fost echivalată în acelaşi an la Institutul Teologic din Bucureşti sub coordonarea Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, obţinând calificativul Excepţional cu lucrarea *Biserica slujitoare în gândirea occidentală: O evaluare ortodoxă.* Astfel, părintele Stăniloae a devenit mentorul intelectual şi duhovnicesc definitoriu pentru formarea sa academică înaltă. Relaţia dintre cei doi a depăşit simpla colaborare profesor-student, transformându-se într-o afinitate duhovnicească profundă. Stăniloae i-a apreciat rigoarea, deschiderea ecumenică şi capacitatea de a transpune marile teme dogmatice într-un limbaj cultural accesibil omului modern. La rândul său, Mitropolitul Antonie l-a considerat pe părintele Dumitru Stăniloae drept conştiinţa teologică maximă a Ortodoxiei româneşti, asumându-şi rolul de a promova, proteja şi continua viziunea patristică reformulată în cheie contemporană.

Între anii 1971 şi 1973, a condus, în calitate de rector, Institutul Teologic din Bucureşti, principala instituţie de învăţământ teologic superior a B.O.R., imprimând un

standard înalt de rigoare academică şi deschidere internaţională.

A reprezentat Biserica Ortodoxă Română în Comitetul Central al Consiliului Mondial al Bisericilor de la Geneva, fiind un fin diplomat bisericesc capabil să susţină cauza Ortodoxiei în faţa lumii protestante şi romano-catolice.

A slujit ca Episcop al Buzăului (1979-1982), iar din anul 1982 şi până la trecerea sa în veşnicie (29 august 2005) a fost Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului. În această calitate a condus mitropolia transilvăneană cu mână fermă, sprijinind artele, restaurarea monumentelor, teologia şi viaţa culturală din regiune.

Opera sa scriitoricească este uluitoare prin volum şi diversitate, întinzându-se pe mai multe paliere: Teologie Dogmatică şi Ecumenică (*Tradiţie şi libertate în spiritualitatea ortodoxă*), Spiritualitate şi eseistică originală (*Cuvinte duhovniceşti, Căderea în sus* sau *Capcanele smereniei, Un Catehism pentru intelectuali*), Istorie şi mărturie (*Rugul aprins, Basarabia*), Beletristică şi memorialistică (*Trei ceasuri în iad*, *Gânduri de frumuseţi albe* – în 5 volume).

Ca predicator, Antonie Plămădeală era o prezenţă de o elocinţă copleşitoare. Predicile şi omiliile sale (reunite în volume precum *Tâlcuiri noi la texte vechi* sau *Cuvinte la zile mari*) nu se rezumă la o simplă exegeză livrescă ci au o forţă retorică rară, vizând direct conştiinţa morală a ascultătorului, demnitatea umană, apărarea valorilor creştine în faţa ateismului militant şi coeziunea spirituală a neamului. Avea darul de a pătrunde în psihologia omului contemporan, vorbindu-i pe înţelesul lui despre marile adevăruri eterne.

Mitropolitul Antonie Plămădeală rămâne cel mai de seamă ierarh-cărturar al Bisericii Ortodoxe Române din a doua jumătate a secolului al XX-lea. A reuşit sinteza rară dintre mistică şi cultura academică, dintre suferinţa mărturisitorului din temniţele comuniste şi deschiderea europeană a teologului doctor la Oxford, lăsând posterităţii un tezaur intelectual greu de egalat.

Prof. dr. Mihai FLOROAIA
Colegiul Tehnologic „Spiru Haret” Piatra-Neamţ

La Muzeul de Artă: *Expoziţia caritabilă de icoane „Sfinte femei mărturisitoare ale vieţii şi familiei”*

După inaugurarea de la Iaşi, expoziţia caritabilă de icoane „Sfinte femei mărturisitoare ale vieţii şi familiei” ajunge la Piatra-Neamţ, unde a avut loc un nou vernisaj vineri, 13 noiembrie 2026, la Muzeul de Artă, Sala Mansardă. Expoziţia reuneşte 13 icoane donate de 12 pictori iconari, iar fondurile obţinute din vânzarea lucrărilor vor fi direcţionate integral către sprijinirea femeilor însărcinate aflate în dificultate.

Expoziţia este organizată de Arhiepiscopia Iaşilor, prin Departamentul Pro Vita al Sectorului de Misiune, în parteneriat cu Asociaţia „Erminia”, iar etapa de la Piatra-Neamţ se desfăşoară cu implicarea Protopopiatului Piatra-Neamţ, în colaborare cu Muzeul de Artă Piatra-Neamţ.

„În contextul Anului comemorativ al sfintelor femei din calendar (mironosiţe, mucenite, cuvioase, soţii şi mame), ne-am dorit să aducem în lumină chipurile şi virtuţile sfintelor femei care, prin credinţa lor, au apărat viaţa, pruncii nenăscuţi şi valorile familiei. Am considerat că este un prilej potrivit să le facem cunoscute prin frumuseţea artei iconografice şi, în acelaşi timp, să ducem mai departe exemplul lor de iubire, prin grija faţă de femeile însărcinate care trec prin momente de cumpănă.” a transmis părintele Radu Brânză, coordonator al Departamentului Pro Vita din cadrul Arhiepiscopiei Iaşilor.

Cele 13 icoane reprezintă chipurile Maicii Domnului cu Pruncul Iisus Hristos, inclusiv în reprezentarea Hodighitria, precum şi ale Sfintei Mari Mucenite Irina, Sfintei Olimpiada de la Fărcaşa, Sfintei Emilia, Sfintei Împărătese Elena, Sfintei Cuvioase Monica, Sfintei Cuvioase Parascheva, Sfintei Mărturisitoare Blandina şi Sfintei Împărătese Teodora.

Lucrările sunt realizate de pictorii iconari: Cătălin Ovidiu Simiciuc, Toader Lipan, George Sergiu Vatamaniuc, Iliuţa Daniela Păscărita, Elena Anca Hariga Nică, Ierodiacon Porfirie Geană de la Mănăstirea Sihăstria Neamţ, Bogdan Coşofreţ, Ion Cuşnir, Ionuţ Palade, Bogdan Nedelea, Monahia Eufimia de la Mănăstirea Paltin, Ştefan Gafincu.

(**N. R.** *Comunicat de presă* prelucrat)

Complexul Muzeal Naţional Neamţ

Valenţe teologice, istorice şi artistice ale familiei creştine:

● Rezonanţe ale Simpozionului Internaţional de la Cluj-Napoca

În zilele de 9 şi 10 noiembrie 2026, Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universităţii „Babeş-Bolyai” din Cluj-Napoca a găzduit Simpozionul Internaţional de Teologie, Istorie, Muzicologie şi Artă Sacră, manifestare academică de prestigiu şi cu tradiţie, având ca temă *Chipuri ale sfinţeniei în viaţa familiei creştine: de la teologie la expresie artistică*. Evenimentul ştiinţific a reunit ierarhi, profesori universitari, cercetători, teologi, muzicologi şi artişti plastici din ţară şi din străinătate (Franţa, Elveţia, Germania, Italia, Malta, Canada, Kenya), oferind un cadru interdisciplinar de analiză a valorilor spirituale ale familiei creştine.

Lucrările ştiinţifice au fost grupate în peste 10 sesiuni distincte de comunicări (în 4 secţiuni principale), la care s-au adăugat sesiunea inaugurală a deschiderii manifestării şi sesiunea festivă de încheiere. În premieră s-au înregistrat secţiunile de *Studii bizantine* şi *Maica Domnului – model al feminismului creştin*.

Manifestările au debutat prin oficierea slujbei de Te Deum în Paraclisul Facultăţii de Teologie Ortodoxă, urmată de şedinţa inaugurală moderată de Arhim. prof. univ. dr. habil. Teofil Tia, decanul facultăţii. În alocuţiunea introductivă, ÎPS Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului şi Mitropolitul Clujului, Maramureşului şi Sălajului, a subliniat rolul sfintelor femei şi importanţa constitutivă a familiei creştine în societatea contemporană. Sesiunea plenară a continuat cu intervenţii de înaltă ţinută academică susţinute de invitaţi externi, precum ÎPS Makarios, Arhiepiscop de Nairobi şi Exarh al Africii Orientale, delegaţi ai Asociaţiei „San Daniele APS” din Padova (Italia) care au analizat reprezentarea Sfintei Familii în fresca lui Giotto din Capela Scrovegni, Dr. ssa Myriam Lucia Di Marco (Universitatea din Lugano) şi Senior lecturer dr. Mark Joseph Zammit (Universitatea din Malta).

Pe parcursul celor două zile, secţiunile de teologie au abordat dinamica complexă a vieţii de familie din mai multe unghiuri complementare: fundamentele scripturistice şi patristice; provocările contemporane şi bioetica; modele istorice de mărturisire etc.

Au fost puse în lumină figuri biblice şi patristice emblematice (Ana, mama lui Elcana; Sfânta Monica; Sfânta Anastasia Şaguna; Sfânta Cuvioasă Filotimia), au fost analizaţi stâlpii pedagogiei creştine şi ai comuniunii în mediul familial (*Ecclesia domestica*).

Subiecte de strictă actualitate, precum tranziţia de la conectarea digitală la comuniunea reală, consilierea pastorală a cuplului, bioetica aplicată familiei şi rolul Bisericii în sprijinirea tinerilor în era tehnologiilor avansate, au suscitat dezbateri ample între participanţi.

Un accent deosebit a fost pus pe recuperarea memoriei istorice a femeilor creştine şi a familiilor preoţeşti sau voievodale care au marcat cultura şi credinţa românească (de la doamna Despina Miliţa şi Marica Brâncoveanu până la martirele şi mărturisitoarele din închisorile comuniste ale secolului XX, precum Elisabeta Rizea, Adriana Georgescu, Aspazia Oţel-Petrescu etc.). Tot în cadrul acestei secţiuni a avut loc lansarea volumului *Spiritualitate şi cultură. Feminitatea sub presiunea istoriei,* semnat de Nicoleta Pălimaru şi Paul Siladi, prezentat de dr. Dragoş Ursu.

Secţiunea de muzicologie a adus în prim-plan bogăţia tradiţiei liturgice şi corale bisericeşti. Comunicările au reflectat rolul priceasnei în educaţia creştină transmisă de mamă, ipostazele poeziei liturgice create de Sfânta Casiana imnografa, precum şi contribuţiile unor compozitori şi dirijori de marcă (Gheorghe Danga, Irina Odăgescu-Ţuţuianu, Paul Constantinescu sau Ioana Ghika-Comăneşti). Totodată, au fost marcate repere istorice, cum ar fi împlinirea a 50 de ani de la apariţia seriei *Izvoare ale muzicii bizantine româneşti* la Editura Muzicală.

Lucrările secţiunii de Artă Sacră au oferit o abordare interdisciplinară fascinantă, îmbinând studiul teologic al imaginii cu metodologiile moderne de investigare şi restaurare. Participanţii au analizat iconografia sfinţeniei materne şi ale Sfinţilor Părinţi Ioachim şi Ana (de la frescele de la Bălineşti, Humor şi Mănăstirea Chora până la arta textilă contemporană), aplicarea fotogrammetriei în studiul picturii murale bisericeşti, precum şi studii de caz privind conservarea fizico-chimică a icoanelor şi obiectelor de cult.

Peste 40 de doctoranzi din ţară şi străinătate au participat într-o sesiune specială on-line dedicată tinerilor cercetători.

Manifestarea ştiinţifică s-a încheiat cu o sesiune festivă în Aula Facultăţii. Concluziile generale au fost sintetizate de Pr. conf. dr. Adrian-Aurel Podaru, Prodecanul Facultăţii de Teologie Ortodoxă, care a evidenţiat valoarea actului academic şi necesitatea continuării cercetării teologice şi artistice pe subiectele abordate. Studiile şi cercetările prezentate vor fi publicate într-un volum care va apărea anul viitor.

Sfinţenia poate începe în familie, trăirea autentică a credinţei fiind împletită cu demnitatea şi discreţia. Sfinţenia feminină nu se reduce la un singur model (bunica, mama, sora, soţia, fiica, văduva, călugăriţa).

Evenimentul s-a încununat cu un concert coral aniversar de înaltă ţinută spirituală, susţinut de Corurile *Teophania* şi *Diaconia*, oferind participanţilor un moment de profundă trăire liturgică şi estetică.

Prin complexitatea tematicii, profunzimea discursurilor susţinute şi atmosfera de aleasă ţinută academică, Simpozionul Internaţional de Teologie, Istorie, Muzicologie şi Artă Sacră rămâne un punct de reper şi un îndemn la o reflecţie profundă asupra rolului pe care familia, şcoala şi credinţa îl au în zidirea viitorului societăţii româneşti.

Prof. dr. Mihai FLOROAIA
Colegiul Tehnologic „Spiru Haret”
Piatra-Neamţ

Invitaţie la expoziţia *Alb înflorit* de Doina Mihăilescu

Complexul Muzeal Naţional Neamţ ne invită până pe 10 ianuarie 2027 la Muzeul de Artă Piatra-Neamţ pentru a viziona expoziţia „ALB ÎNFLORIT” a artistei plastice Doina Mihăilescu.

La vernisajul de pe 29 octombrie 2026, au prezentat Iulian Bucur, critic de artă, şi dr. Constantin-Emil Ursu, director general al Muzeului Naţional al Bucovinei.

Demersul artistic prezent este dedicat Reginei Maria a României, una din personalităţile cele mai marcante ale familiilor domnitoare din Europa, care „iubea mai presus de orice florile”, în special crinii, „aceşti îngeri care i-au fost toată viaţa mângâiere, loc de refugiu, preocupare neclintită” şi pe care suverana i-a valorificat atât în creaţia plastică, cât şi în scrierile literare.

Expoziţia ALB ÎNFLORIT reuneşte 33 de lucrări de pictură şi continuă un amplu proiect de cercetare artistică dedicat valorilor simbolice, expresive şi plastice ale albului. Demersul, construit de artistă de-a lungul mai multor etape expoziţionale, a fost iniţiat prin expoziţia „ELIXIRUL ALB – Crinii Reginei Maria”, prezentată la Castelul Pelişor din Sinaia, la împlinirea a 150 de ani de la naşterea suveranei, continuat prin expoziţia CRINII MĂRTURIEI, găzduită de Muzeul Naţional al Bucovinei din Suceava şi expoziţia ALB DUPĂ ALB deschisă la Muzeul Naţional de Artă al Moldovei/Republica Moldova.

„Nu am pictat crinii ca flori. I-am pictat ca treceri de lumină. Am căutat locul acela fragil şi puternic în acelaşi timp, unde lumina nu mai îmbrăţişează forme ci ea străbate. Acolo unde forma nu se mai impune, ci începe să se retragă. Acolo unde albul nu este culoare, ci repiraţie. Diafanul nu este pentru mine, slăbiciune. Este o altă formă de forţă: aceea care nu apasă, nu ocupă, nu revendică. Crinul apare doar atât cât să lase lumina să fie văzută. Şi apoi tocmai de aceea dispare imediat, rămânând ca o urmă în privire. Pictez ca să ajung la acest prag. Pragul unde materia îşi aminteşte că a fost cândva lumină. Pragul unde imaginea nu mai spune, ci lasă să se audă tăcerea. Dacă aceste picturi au un sens, el nu este în formă, ci în transparenţa ei. Nu în prezenţa, ci în felul în care prezenţa se retrage şi devine diafanie. Regalitatea pământească a crinilor Reginei Maria nu vorbeşte despre a fi deasupra, ci a fi în Înălţime”. (Doina Mihăilescu)

Născută la 29 ianuarie 1953, la Reşiţa, Doina Mihăilescu este absolventă a Academiei de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, are un doctorat în Arte Vizuale şi a desfăşurat o activitate didactică remarcabilă timp de 28 de ani ca profesor la Universitatea de Vest din Timişoara, în cadrul Facultăţii de Arte şi Design. Este membră a Uniunii Artiştilor Plastici din România, expert restaurator în pictură pe lemn, şi a fost distinsă, între altele, în 2016, cu Premiul pe ţară pentru Artă Plastică Religioasă şi Restaurare.

„Visările liliale” ale Doinei Mihăilescu vor putea fi descoperite la Muzeul de Artă Piatra-Neamţ în perioada 29 octombrie 2026-10 ianuarie 2027. (**N. R.** – Prelucrare *Comunicat de presă*)

Complexul Muzeal Naţional Neamţ

Orizonturi europene şi cooperare transfrontalieră: Dezvoltarea durabilă

În zilele de 30 şi 31 octombrie 2026, Institutul de Cercetări Economice şi Sociale „Gheorghe Zane" al Academiei Române – Filiala Iaşi a găzduit cea de-a XX-a ediţie a Conferinţei Internaţionale *Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor şi a zonelor transfrontaliere (ESPN)*.

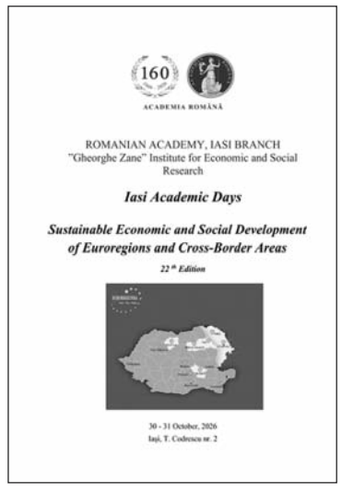
Evenimentul s-a desfăşurat sub semnul aniversării a 160 de ani de la fondarea Academiei Române (1866), subliniind rolul fundamental pe care instituţia îl are în ghidarea politicilor privind dezvoltarea regională şi consolidarea dialogului ştiinţific transfrontalier.

Ediţia din acest an a reunit cercetători, cadre didactice universitare, experţi şi practicieni din România, Republica Moldova şi Ucraina, reflectând o puternică dinamică de cooperare regională.

Manifestarea ştiinţifică a debutat cu ceremonia oficială a deschiderii şi alocuţiunile unor personalităţi academice precum dr. Alina Botezat, Simona Maria Cuciureanu, prof. univ. dr. Dumitru Tudor Jijie, conf. univ. dr. hab. Alina Suslenco, prof. univ. dr. Carmen-Mariana Diaconu şi dr. Ion Talabă.

Sesiunea plenară a adus în prim-plan teme de mare actualitate, de la cartografierea mobilităţii internaţionale a studenţilor în Europa Centrală şi de Est şi analiza comparativă a sistemelor de drept în domeniul vulnerabilităţilor informatice, până la utilizarea inteligenţei artificiale spaţiale pentru o cooperare transfrontalieră sustenabilă în regiunile de frontieră România-Moldova-Ucraina.

Lucrările pe secţiuni ale conferinţei au acoperit arii tematice vaste şi complementare precum: dezvoltarea economică şi socială durabilă a euroregiunilor şi a zonelor transfrontaliere (politici de coeziune, reziliență economică, tranziţie verde, economie circulară şi transformare digitală în spaţiul transfrontalier), modele empirice şi luarea deciziilor (instrumente avansate de modelare macroeconomică, piaţa muncii, fiscalitate, ESG în sectorul bancar şi competitivitate regională), psihologie şi ştiinţele educaţiei (cu accent pe inovaţia socială, intervenţii psihosociale, impactul digitalizării asupra tinerilor, educaţia incluzivă şi coeziunea socială), tendinţe legislative în contextul globalizării (provocările juridice actuale, de la reglementări în dreptul internaţional şi european până la protecţia drepturilor omului şi utilizarea tehnologiilor în anchetele penale). Dintre numeroasele subiecte prezentate şi dezbătute menţionez: *Cercetarea vulnerabilităţilor informatice. Analiză comparativă între sistemele de drept; Cartografierea mobilităţii internationale a studenţilor în Europa Centrală, de Est şi de Sud-Est: o analiză de tip scoping review; Inteligenţă artificială spaţială pentru o cooperare transfrontalieră sustenabilă în regiunile de frontieră România-Moldova-Ucraina; Suferinţa, vindecarea trupească şi sufletească în Euroregiunea Siret-Prut-Nistru; Rolul educaţiei universitare pentru dezvoltare durabilă în formarea viitorilor specialişti în contabilitate şi audit; Arhitectura cognitivă a memoriei: teorii clasice şi perspective actuale; Dimensiunea psihopedagogică a formării conştiinţei identitare prin studiul istoriei locale în cadrul euroregiunilor; Valori morale, educaţie religioasă şi etică profesională în învăţământul tehnologic: premise pentru o dezvoltare durabilă; Protecţia drepturilor omului în procesul globalizării şi noile tendinţe de reglementare în dreptul internaţional şi european* etc.

Manifestarea a inclus şi sesiuni de workshopuri on-line dedicate ştiinţelor culturii şi educaţiei, dezvoltării durabile şi psihologiei aplicate.

Prin temele abordate şi calitatea cercetărilor prezentate, cea de a XX-a ediţie a conferinţei ESPN constituie un catalizator pentru idei inovatoare, strategii de adaptare la provocările geopolitice şi economice actuale şi un spaţiu privilegiat de consolidare a parteneriatelor academice interregionale. Evenimentul a demonstrat, încă o dată, că mediul academic românesc şi regional este pregătit să ofere soluţii viabile pentru o dezvoltare bazată pe cunoaştere, incluziune şi sustenabilitate.

Prof. dr. Mihai FLOROAIA

SUMAR

Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu" Neamţ – *Lansare de carte Mihai Agape, la Biblioteca Judeţeană* (pag. 13)

Gheorghe BRÂNZEI – *125 de ani de la naşterea scriitorului Mihail Drumeş (III)* (pag. 14)

Gianina BURUIANĂ – *Deschiderea Stagiunii Artistice 2026-2027: Călătorii sonore la patru mâini* (pag. 3) * Să nu confunzi complexitatea cu profunzimea şi nici virtuozitatea cu adevărul artistic ● *Pianistul Daniel Ciobanu în dialog muzical cu geniul lui Brâncuşi (II)* (pag. 4-5) * *ANPCDEFP dă startul proiectelor VET în Săptămâna Erasmus* (pag. 17)

RED. CHIŞINĂU – *Academia Română şi Academia de Ştiinţe a Moldovei - APEL COMUN* (pag. 1-2) * *Catedra sub asediu: Unde se termină drepturile părinţilor şi unde începe legea? (I)* (pag. 1-2)

Mihai FLOROAIA – *Personalităţi ale teologiei academice româneşti: proiect de recuperare a memoriei teologice (III)* (pag. 21) * *Valenţe teologice, istorice şi artistice ale familiei creştine* ● *Rezonanţe ale Simpozionului Internaţional de la Cluj-Napoca* (pag. 22) * *Orizonturi europene şi cooperare transfrontalieră: Dezvoltarea durabilă* (pag. 23)

Adina SUCIU GIURESCU – *„Actorii sunt viaţa de pe scenă"* ● *Un dialog cu scenografa Andrada Chiriac* (pag. 12)

Cristina GRIGORI – *Ecouri de la Festivalul de Teatru Francofon pentru profesori, desfăşurat la Colegiul Naţional „Petru Rareş"* (pag. 19)

Tamara MACARI – *Educaţia uneşte dincolo de graniţe: experienţe, valori şi parteneriate* (pag. 16)

Violeta MOŞU – *Vianu Mureşan, scriitor, doctor în filosofie:* Caută înţelepciunea înainte de toate şi toate celelalte îţi vor fi date pe deasupra (II) (pag. 18) * *Nemţeanul Nicolae Ciobanu – o viaţă dedicată criticii şi istoriei literare româneşti* (pag. 20)

Constantin MUNTEANU – În numele tatălui (pag. 24)

Raluca NACLAD – *Pulsul scenei la TT* (pag. 10-11)

Complexul Muzeal Naţional Neamţ – *La Muzeul de Artă:* Expoziţia caritabilă de icoane „Sfinte femei mărturisitoare ale vieţii şi familiei" (pag. 21) * *Invitaţie la expoziţia Alb înflorit de Doina Mihăilescu* (pag. 22)

Cătălina NICOLA – „Liceenii au talent", o scenă pentru adolescenţii din Piatra-Neamţ (pag. 5)

Elena CONSTANTIN-PREDA – *O analiză asupra sistemului educaţional din România (III)* (pag. 20)

RED. – *Zilele Bibliotecii „G.T. Kirileanu" Neamţ – trei zile de sărbătoare culturală* (pag. 1, 6, 7) * *CALENDAR – noiembrie 2026* (pag. 7) * *CALENDAR – decembrie 2026* (pag. 14)

Simona RIVERA – *Lecţia de empatie* (pag. 13)

Ramona-Mihaela ROŞU – Educaţia, între Gutenberg şi digitalizare: Esenţa educaţiei rămâne întâlnirea autentică dintre copil şi adultul care îl inspiră ● *Interviu cu Valentina SECARĂ* (pag. 8-9)

Mihaela-Cătălina TĂRCĂOANU – *Brâncuşi – 150 de ani de la naştere* ● *Conferinţa Internaţională „Filosofia Formei", Târgu Jiu, 21-26 oct. 2026* (pag. 1-15)

Constantin TOMŞA – *Rememorări nemţene – luna NOIEMBRIE 2026* (pag. 4, 5, 6, 7, 8, 9) * *Constantin Munteanu* (pag. 24)

Mircea ZAHARIA – *REMEMBER CONSTANTIN MUNTEANU:* Lumină lină, împătimitele condeier! (pag. 24)

REMEMBER CONSTANTIN MUNTEANU

Lumină lină, împătimitele condeier!

M-am ştiut cu dramaturgul Constantin Munteanu de vreo juma de secol, înainte de a se dovedi un romancier de cursă lungă, de pe vremea când amândoi eram îndrăgostiţi de Teatrul Tineretului. I-am citit primul roman scris cu creionul pe un caiet studenţesc şi l-am „sictirit Dumnezeieşte" (vorba lui Marin Sorescu), de credeam că nu mai pune mâna pe pix toată viaţa lui. Nu m-a ascultat decât parţial şi a perseverat: a dovedit că are talent şi crede în el, e tenace, rezistent şi a reuşit să-şi păstreze furia şi candoarea în zecile de cărţi pe care le-a scris, apărând cu demnitate şi patimă adevărul şi frumosul sufletelor noastre.

Opera lui vorbeşte despre obturarea libertăţii artistului şi a libertăţii în general, despre fragilitatea condiţiei umane sub totalitarism, despre imperativul de a nu ne pierde iubirea şi speranţa, chiar atunci când nu mai ţinem în mână decât o magnolie viscolită…

Reiau, pentru palidă informare, o prezentarea a scriitorului, făcută de Constantin Tomşa într-un CALENDAR al personalităţilor nemţene şi un text emblematic semnat de Constantin Munteanu în revista APOSTOLUL.

Lumină lină, împătimitele condeier!

Mircea ZAHARIA

(26 oct. 1945 Fedeleşeni, Strunga, Iaşi – 17 oct. Bucureşti)

Constantin Munteanu, (26 oct. 1945 Fedeleşeni, Strunga, Iaşi, – 17 oct. Bucureşti) scriitor. A absolvit Facultatea de Fizică din Bucureşti. Fizician la C. F. S. S. şi S. C. Fibrex, director al Bibliotecii Judeţene Neamţ, preşedinte CPUN al Municipiului Piatra-Neamţ, consilier şef la Inspectoratul pentru Cultură Neamţ. Debut în „Amfiteatru", 1969; editorial, cu „Zaruri de cretă" (1976). Membru al U. S. (1976), membru al U. C. (1993). Cărţi: „Zaruri de creta"; „Ziua magnoliilor viscolite"; „Cursa rapidă"; „Vremea brânduşelor"; „Teona"; „Sfârşitul înserării"; „Maria, prinţesă de Place Pigalle"; „Zodia bâlciului"; „A fluierat în timpul Evangheliei", „Lacrimile tăcerii"; „Comedia contemporană"; „Stăpânul licuricilor"; „Sîngurătatea dinspre ziuă sau Amintiri din Cartierul Lenin". Teatru radiofonic: „Trenul din zori"; „Cursa de Braşov"; „Magnolii pentru un măgar"; „Dosarul cu sânziene"; „Oameni la cumpănă de ani"; „Urgenţa"; „Vântul de februarie"; „Vina florilor"; „Vorbeşte-mi de tata"; „Prima ninsoare"; „Poeme pentru schimbul trei"; „Prietenie trădată". Teatru: „Valea râsului", la T. T.; „Nimic despre Sânziene", Teatrul Dramatic Braşov. Teatru TV: „Iubirea mea cu zurgălăi"; „Scrisori apocrife"; „Dincolo de munte"; „Vocaţie"; „Cu zâmbetul pe buze"; „Vremea sânzienelor"; „Florile amintirilor noastre". Film: „Sezonul pescăruşilor".

Constantin TOMŞA

În numele tatălui

„În numele tatălui Ostaşi români, vă ordon treceţi Prutul!" – ne povestea tata cu mândrie, dar pe şoptite, în serile lungi de iarnă, când citeam pe ascuns, îmbrăcată într-o copertă a Constituţiei RPR, cusută de mama cu aţă, revista *Neamul Românesc* a lui Iorga. Eram copil, Stalin era atotputernic, Vestul îşi luase mâna de pe noi, ţăranii munceau ca vitele la câmp să achite dările exagerate dintr-un război care nu a fost al lor, trenurile de marfă, când coborau dealul Paşcanilor, făceau „cotecote; cote-cote", iar când le urcau, le auzeam gemând de pline ce erau: „u-re-se-se; u-re-se-se", ţăranii se întorceau de la arie cu furcile pe spate şi doar vreo femeie mai curajoasă fura o poală de grâu, să aibă la Sfântul Neculai de-o colivă... N-o spun acum, când toată lumea e tare-n plisc. Am spus-o într-un roman prin anii '80; acum doar o repet, spre aducere aminte. Iar după anii '90, când eram un fel de şef la Cultură, mi-a fost trimis de la Prefectură un veteran de război ca să-i aprob amplasarea statuii Mareşalului Antonescu în Piatra-Neamţ. Cel care-mi trimisese veteranul a ţinut să mă pună în gardă că „s-ar putea să ai necazuri dacă aprobi..." Am aprobat cu gândul la mândria tatii din serile de iarnă. Iar când treceam spre Iaşi, priveam cu mândrie de român la o altă statuie a Mareşalului din cimitirul de la intrarea în Iaşi. Într-o noapte, statuile au fost înlăturate, cam în modul în care erau luaţi de acasă noaptea ţăranii din satul meu când se împotriveau „transformării socialiste a agriculturii" şi-i alungau cu furca pe activiştii de partid (unii dintre ei în funcţii mari şi astăzi) veniţi să semneze, tata şi alţii, cererea de intrare la colectiv – „altfel, îţi dăm băiatul afară de la şcoală". Şi asta am mai spus-o, şi tot în regimul „de tristă amintire". În regimul acesta, instaurat printr-o acţiune „de frumoasă amintire", când toţi eram entuziaşti strigând „jos comunismul!", mă cutremur când mă uit în jur şi văd cum s-au dărâmat statuile marilor oameni ai neamului, cum alţii ne-au dărâmat industria, cum valul ingineriilor financiare de pe Wall Street ne-a lovit şi pe noi.

Şi acum primim ordin „de la centru" să ştergem din memorie şi oamenii mari ai neamului. Aştept ziua când va fi scos din călindare şi Ştefan cel Mare şi Sfânt, pentru că i-a bătut zdravăn pe turci... Sau ziua în care va trebui să-l renegăm pe Eminescu. Oricum, în '91 sau '92, când s-a făcut o mare serbare la Războieni Neamţ, consilierul specialist in SF al lui Iliescu a interzis unui actor al Teatrului Tineretului să recite *Doina* lui Eminescu. Iar despre cărţile de istorie – nici nu are rost să mai vorbim!... Acum, aflu cu stupoare că va fi şters din lista cetăţenilor de onoare ai urbei noastre cel mai de onoare cetăţean, cel care, ieşind din Catedrala Sfântul Ioan din Piatra-Neamţ, după ce s-a închinat Domnului, a spus: *„OSTAŞI, vă ordon: treceţi Prutul! Sdrobiţi vrăjmaşii din răsărit şi miazănoapte. Desrobiţi din jugul roşu al bolşevismului pe fraţii noştri cotropiţi. Reîmpliniţi în trupul ţării glia strămbună a Basarabilor şi codrii voevodali ai Bucovinei, ogoarele şi plaiurile voastre. OSTAŞI, plecaţi azi pe drumul biruinţelor lui Ştefan cel Mare ca să cuprindeţi cu jertfa voastră ceea ce au supus strămoşii noştri cu lupta lor. Înainte! Fiţi mândri că veacurile ne-au lăsat aici strajă dreptăţii şi zid de cetate creştină! Fiţi vrednici de trecutul românesc!"* Oare mai suntem mândri? – mă întreb eu, care am scris aceste rânduri nu doar din conştiinţa mea de scriitor român, ci, mai ales, în numele tatălui...

Constantin MUNTEANU

N. Red. Pe lista cetăţenilor de onoare post-mortem ai municipiului Piatra-Neamţ, la numărul 4 se află Mareşalul Ion Antonescu. Dacă el va fi aruncat la coşul inconştienţei şi nerecunoştinţei noastre, locul îi va fi luat (?!?) de cel aflat la poziţia 5: pictorul Victor Brauner. Un evreu de onoare.

M. Z.

(*Apostolul*, nr. 115, apr. 2009)

APOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din judeţul Neamţ, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învăţământ Neamţ, Asociaţiei Învăţătorilor din judeţul Neamţ (martie 1999) şi Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova (aprilie 2019)
FONDATORI ● noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei ● **martie, 1999:** Florin Florescu, Ştefan Corneanu, Gheorghe Amaicei, Dumitriţa Vasilca.
CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE: Ionel HOCIUNG – Preşedinte SLLICS Neamţ, Gabriel PLOSCĂ – director general, Iosif COVASAN – director economic, Liviu Constantin RUSU, Gabriela GRIGORE.
***CONSILIUL DE REDACŢIE: Mircea ZAHARIA** – redactor-şef (zahariamircia@gmail.com), **Gianina BURUIANĂ** – redactor-şef adjunct (gianina_buruiana@yahoo.com), **Angelina BEGU** – redactor-şef adjunct (Chişinău) (angelinabegu@gmail.com), **Violeta MOŞU**, **Mihai FLOROAIA**, **Ramona-Mihaela ROŞU**, **Elena-Roxana IRINA** (CCD Neamţ), **Luminiţa FELEA** – secretară, **Dorian RADU** – DTP, **Dorin DAVIDEANU** – editor online.*

ISSN - 1582-3121
Redacţia şi administraţia: str. Petru Rareş nr. 24, Piatra-Neamţ.
Tel/fax: 0233.22.53.32
revista.apostolul@yahoo.com
slineamt@yahoo.com